ΜΑΙΑΝΔΡΟΣ

ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΗ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1821
ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΤΕΥΧΟΣ
10

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ:

Νίκος Έξαρχος
Δημήτρης Τζεμπετζής
Πάτροκλος Αντωνίου
Νικόλαος Λεμοντζής
Γεώργιος Κατσούγκρης
Γιώργος Μάστορας
Θεόδωρος Κουδούνας
Ιεροκλής Κ.
Κωνσταντίνος Αλεξανδράκης

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Δημήτρης Βλαχόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ:
Τσιορλίνη Μαρία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΧΟΣ
10

Το 10ο τεύχος της Εθνικιστικής Ιδεολογικής Επιθεώρησης «Μαίανδρος», βρίσκεται στη διάθεση εκείνων που επιλέγουν συνειδητά να απορρίψουν την υιοθέτηση της «πολιτικώς ορθής» οπτικής των τεκταινομένων, αλλά και όσων έχουν διαδραματισθεί κατά το παρελθόν, πρόσφατο είτε μακρινό, επηρεάζοντας λιγότερο ή περισσότερο την ζωή του Ελληνικού Έθνους.
Η καλλιέργεια συνεπώς του κριτικού πνεύματος στους συμπατριώτες μας, είναι το βασικό έργο του Λαϊκού Εθνικιστικού Κινήματος και το μέσο δια την επίτευξη αυτής, βρίσκεται στα χέρια σας.

ΤΕΥΧΟΣ 10

Τα πρόσωπα της Επανάστασης του 1821, είναι το αντικείμενο της εργασίας του Νικόλαου Λεμοντζή. Οι σκοπίμως αφανείς στην «ελληνική δημοκρατία των Μνημονίων» Ήρωες της μεγαλειώδους Εθνεγερσίας, αποτελούν αιώνιο παράδειγμα για τους Αγωνιστές της Εθνικής Ελευθερίας. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Νικηταράς, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Αθανάσιος Διάκος, Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα συνιστούν τις κορυφαίες μορφές του Εθνικού Αγώνα, στοιχειώνοντας εις το διηνεκές τους θιασώτες και παντοιοτρόπως εκφραστές του ραγιαδισμού.
Ο Γεώργιος Κατσούγκρης καταπιάνεται με την κληρονομιά που αφήνει στο Έθνος ο Επαναστατικός Αγώνας του 1821. Σε μια εποχή κατά την οποία η ίδια η φύση της παγκοσμιοποίησης επιτάσσει την καχεκτική αναφορά σε προσωπικότητες και ενέργειες που προάγουν την Πίστη στην Ιδέα του Έθνους, αποτελεί καθήκον των Εθνικιστών ο διαφωτισμός του Λαού μας. Προς τούτο, παρατίθενται οι προϋποθέσεις και το εσώτερο πνεύμα της Επαναστάσεως, όπως αυτά διαμορφώθηκαν από την προεπαναστατική ακόμη περίοδο και σφυρηλατήθηκαν στα δύσκολα έτη του Αγώνος.
Με την προεργασία της Επαναστάσεως αλλά και με τις πρώτες πολεμικές ενέργειες αυτής, ασχολείται στο άρθρο του ο Πάτροκλος Αντωνίου. Από την αδάμαστη Κλεφτουριά μέχρι την Εταιρία των Φιλικών, στον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και τους Μανιάτες μαχητές της Ελευθερίας. Η φλόγα της Επαναστάσεως κατακαίει ένα Λαό που βαδίζει προς κατάκτηση του ανωτέρου των Ιδανικών με ένα μόνο σύνθημα: Ελευθερία ή Θάνατος!
Οι προαιώνιες πολεμικές ιαχές είναι το αντικείμενο του κειμένου του Ιεροκλή Κ.. Η ποίηση του Εφέσιου Καλλινού, βασιζόμενη στο

αιώνιο τραγούδι του Ομήρου, δίνει μια ισχυρή ώθηση στην κατανόηση της φυλετικής μας ψυχής, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Η αγάπη κι ο σεβασμός στο Έθνος, ο ηρωισμός που πηγάζει εξ' αυτών και τέλος η θυσία υπέρ αυτών, είναι στοιχεία που μεταχειρίζεται αριστοτεχνικά ο ποιητής, προάγοντας τα Εθνικά μας Ιδανικά.

Ο Θεόδωρος Κουδούνας παραθέτει στους αναγνώστες το μεγαλείο μιας πελώριας μορφής του Ελληνισμού, του Βασιλέα της Λακεδαίμονος και Νομοθέτη Λυκούργου. Με ιστορίες του βίου αλλά και του μύθου, ο Λυκούργος κατατάσσεται ανεπιφύλακτα στους Έλληνες Άνδρες που άφησαν ανεξίτηλο το στίγμα τους στην Ιστορία. Κι όπως εύστοχα σημειώνεται: «όποια εκδοχή και αν προτιμάτε, ο Λυκούργος μέσα από το πέρασμα των χιλιετιών σας προκαλεί ακόμα να προετοιμαστείτε για το μεγάλο πόλεμο, τον πόλεμο με τον εαυτό σας»!

Ο Δημήτρης Τζεμπετζής επιχειρεί να εισάγει τον αναγνώστη στο πνεύμα του Νόμου στον Αρχαίο Κόσμο και δη στην ιερότητά του. Ελληνικός και Ρωμαϊκός Πολιτισμός βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, με βασικό πυλώνα της απόδοσης δικαιοσύνης την απόλυτη σύμπλευση νομοθεσίας και θρησκείας.

Ο Μύθος μέσα από τα κόμικς, είναι το θέμα που προσεγγίζει στο παρόν τεύχος ο Γιώργος Μάστορας. Οι μύθοι, οι θρύλοι και τα λαϊκά παραμύθια, βρίσκουν σήμερα πεδίο ανάδειξης μέσα από τα κόμικς. Αξίες ακατάλυτες επιβιώνουν και στην σημερινή εποχή, μέσω των φανταστικών ηρώων των κόμικς, ενσαρκώνοντας με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, την αέναη μάχη του Καλού με το Κακό, του Πολιτισμού με την Βαρβαρότητα.

Το μείζον ζήτημα της οριοθέτησης της ελληνικής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης περιγράφει ο Κώστας Αλεξανδράκης. Μακράν των μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων και των προεκλογικών διακηρύξεων αναδύεται η επιτακτική ανάγκη της χάραξης μιας στιβαρής εθνικής πολιτικής στη Μεσόγειο, της οποίας κύριος άξονας είναι η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Πατρίδος μας. Για να συμβεί όμως τούτο, απαιτείται πρωτίστως η ανάκτηση της απολεσθείσης εθνικής μας κυριαρχίας και ακολούθως η θέληση της πολιτικής ηγεσίας να προασπίσει τα εθνικά μας δίκαια.

Η Ιερότητα του Νόμου στον Αρχαίο κόσμο

Οι πρώτοι νόμοι της αρχαϊκής Ελλάδος και της Ιταλίας εκεί δηλαδή όπου άνθισαν οι θαυμαστοί πολιτισμοί των μεγάλων λαών της αρχαιότητος, ήσαν απολύτως σύμφυτοι με την θρησκεία, ενώ τα τότε υπάρχοντα βιβλία τους, δηλαδή οι νομικοί κώδικες, υπήρξαν ένα κράμα μιας πληθώρας προσευχών, δεήσεων, κατευθύνσεων για την ιερουργία και ταυτοχρόνως αρχεία νομοθετικών διατάξεων και αποφάσεων.

ΤΟΥ Δημήτριου Τζεμπετζή

Οι νόμοι οι σχετικοί με την ιδιοκτησία και την κληρονομιά ήσαν διάσπαρτοι εν μέσω κανόνων περί την ταφή και την λατρεία των νεκρών, καθώς και περί την ορθή προσφορά των θυσιών. Τα ολίγα διασωζόμενα υπολείμματα του ρωμαϊκού δικαίου της περιόδου των βασιλέων («νόμοι Βασιλικοί»), ευρίσκονται πολύ συχνά σε στενή σχέση τόσον με την πολιτειακή λατρεία των θεών, όσον και προς τις αστικές υποθέσεις της ζωής των πολιτών. Ένας από αυτούς τους νόμους απαγορεύει σε μιαν άπιστη γυναίκα να προσεγγίσει τον ιερό βωμό, ένας άλλος καθορίζει ποια συγκεκριμένα κρέατα δεν πρέπει να επιδοθούν σε ιερό συμπόσιο, ενώ ένας τρίτος προβλέπει την απαραίτητη θρησκευτική τελετή για να εορταστεί η θριαμβική επιστροφή ενός νικηφόρου στρατηγού.

> “Οπως το σώμα, όταν στερηθεί της ψυχής πεθαίνει, έτσι και η πόλη, όταν δεν υπάρχουν νόμοι, καταλύεται”

Οι νόμοι στην «Δωδεκάδελτο», αν και πολύ πιο πρόσφατοι από τους βασιλικούς, εξακολουθούν να περιέχουν ιδιαιτέρως λεπτομερείς κανονισμούς σχετικά με την ταφή των νεκρών. Η Δωδεκάδελτος (duodecim tabularum) μαζί με τον Ακουίλιο νόμο, υπήρξαν από τους σημαντικότερους νόμους της δημοκρατικής περιόδου της ρωμαϊκής πολιτείας. Χρονολογείται περί τον 5ο αιώνα, ενώ ιδιαίτερο ιστορικό χαρακτηριστικό της αποτελεί η μακροβιότητά της, διότι αποτελούσε ασφαλή νομική πυξίδα μέχρι και το τέλος των Ιουστινιάνειων χρόνων. Το 455 π.Χ. μετά από πρόταση του δημάρχου των πληβείων η Σύγκλητος ανέθεσε σε τριμελή επιτροπή τη μελέτη όλων των έννομων τάξεων, με γνώμονα την παράδοση της Αθήνας και της «σολώνειας» νομοθεσίας. Το 451 π.Χ. διορίζεται επίσης από την Σύγκλητο 10μελής επιτροπή αποκλειστικά από πατρικίους για την σύνταξη ενός νέου ολοκληρωμένου κώδικα. Το έργο των Ρωμαίων ολοκληρώθηκε σε 10 πινακίδες - δέλτους με τις διατάξεις του νομοσχεδίου. Ωστόσο το έργο αυτό θεωρήθηκε ελλιπές, γεγονός που οδήγησε στην σύνταξη μιας ακόμα επιτροπής, αυτή τη φορά αποτελούμενης από ισάριθμους πατρικίους και πληβείους, που εξέδωσε δύο ακόμα δέλτους. Οι δύο τελευταίες μαζί με τις δέκα προηγούμενες αποτέλεσαν την Δωδεκάδελτο, η οποία και δημοσιεύτηκε το 449/8 π.Χ. στη Ρωμαϊκή Αγορά (Forum Romanum).

Στη Ρώμη, επειδή η θρησκεία ήταν τόσον άρρηκτα δεμένη με την καθημερινή ζωή σε πάρα πολλά πράγματα, οι Ποντίφηκες ήσαν οι μοναδικοί νομοδιδάσκαλοι και κριτές

Οι νόμοι του Σόλωνος ήσαν ταυτόχρονα τρία πράγματα: ένας κώδικας νόμων, ένα σύνταγμα, και μία βίβλος θρησκευτικών τυπικών και τελετουργιών. Η σειρά των θυσιών όπως και η τιμή των σφαγίων ήσαν λεπτομερώς καταγεγραμμένα εκεί, καθώς και οι τελετές του γάμου και ο τρόπος της λατρείας των νεκρών. Συνεπώς οι νόμοι που συνιστά στην πραγματεία του «De legibus» («Περί νόμων») ο μέγας φιλόσοφος νομομαθής Μάρκος Τύλλιος Κικέρων δεν απορρέουν από την γόνιμη φαντασία του, αλλά μάλλον είναι επαναλήψεις των αρχαίων ελληνικών και ρωμαϊκών νόμων τόσο στην ουσία όσο και στον τύπο τους. Τα κατωτέρω αφορούν χαρακτηριστικό παράδειγμα από τις πρώτες προτάσεις του:

Ουδείς άνθρωπος μην πλησιάσει τους θεούς, δίχως καθαρά - αγνά χέρια. Οι ναοί να τηρούνται τακτοποιημένοι όπως και τα ενδιαιτήματα των εφέστιων θεών (Lares).

Οι ιερείς να μη κάνουν χρήση απαγορευμένων εδεσμάτων στις ιερές εορτές αλλά να χρησιμοποιούν ακριβώς ότι σιτία προβλέπεται.

Οι Πρόγονοι («Manes») να τυγχάνουν της δεούσης λατρείας

Βεβαίως ο φιλόσοφος ελάχιστα νοιαζόταν για την παλαιά θρησκεία των εφεστίων θεών («Lares») και των προγονικών ψυχών («Manes»), αλλά, καθώς εξήταζε ένα πολιτειακό και αξιακό σύστημα όπως το παλαιό πάτριο σύστημα, ένοιωσε αυτομάτως υποχρεωμένος να συμπεριλάβει νόμους σχετικούς με την λατρεία. Σύμφωνα με τον Κικέρωνα, ο θρυλικός βασιλιάς της Ρώμης Νουμάς Πομπίλιος ίδρυσε την «Κολλεγία των Ποντιφήκων» των αρχικών ιερέων του ρωμαϊκού κράτους. Βέβαια, στη συνέχεια, εμφανίστηκαν και άλλοι θρησκευτικοί άρχοντες, ακόμη και σύλλογοι. Η λατινική λέξη «Pontifex» κυριολεκτικά σημαίνει «Κατασκευαστής Γεφυρών» (pons + facere) και περιγράφει την δημιουργία γεφυρών μεταξύ Θεών και Ανθρώπων. Τα στοιχεία για τα πρώτα χρόνια του ιερατικού αξιώματος είναι ελάχιστα αν και κάποιες πηγές μιλούν για τα καθήκοντα του Ποντίφηκα και για τις απαγορεύσεις οι οποίες του ήταν επιβεβλημένες. Παρ΄ όλα αυτά κάποιες άλλες πηγές αναφέρουν ότι οι Ποντίφηκες ζούσαν μια, διακεκριμένη βεβαίως, κανονική κοσμική ζωή χωρίς πολλούς περιορισμούς. Ο αριθμός των Ποντιφήκων εκλεγόταν από το κοοπτάτιο («cooptatio»). Αρχικά ήταν 6 και ύστερα αυξήθηκαν σε 16, μέχρι την επιβολή της Μοναρχίας όπου η θέση περιορίστηκε σε μία, που κατεχόταν από τον ίδιο τον Αυτοκράτορα.

Στο πλαίσιο «ιερότητας» της ρωμαϊκής Πολιτείας, ο Ποντίφηκας δεν περιοριζόταν στον ιερατικό του ρόλο. Κατείχε, εκτός της θρησκευτικής, και πολιτική δύναμη, δίχως να είναι βέβαιο ποια από τις δύο κρινόταν ως η ισχυρότερη. Η κατοχή της θέσης δεν απαγόρευε την κατοχή δικαστικής η στρατιωτικής θέσης στον κάτοχο της. Οι Ποντίφηκες ασκούσαν την εποπτεία επί παντός ιερού θέματος, ενώ συνάμα κρατούσαν τα πρακτικά των εκλογών του δικαστικού σώματος και των «δημόσιων ημερολογίων» (annales maximi), εργασίες που τους προσέδιδαν τεράστιο κύρος. Ακόμα συνέλεγαν λεπτομερείς πληροφορίες για την πάτρια θρησκευτική παράδοση που αποτελούσε το δόγμα της θρησκείας τους. Τέλος έλεγχαν το ημερολόγιο και το συγχρόνιζαν με την αλλαγή των εποχών, όποτε χρειαζόταν διόρθωση.

Στην αρχή μόνο πατρίκιοι είχαν δικαίωμα να καταλάβουν την θέση αλλά το 254 π.Χ. οι θέση άνοιξε και για τους πληβείους. Μετά την δολοφονία του Ιουλίου Καίσαρα και την εξορία του τότε Ποντίφηκα Σύλλα ο Καίσαρας Οκταβιανός Αύγουστος ως Αυτοκράτωρ κατέλαβε την θέση καθιστώντας την έναν από τους πολλούς αυτοκρατορικούς τίτλους.

Στη Ρώμη, επειδή η θρησκεία ήταν τόσον άρρηκτα δεμένη με την καθημερινή ζωή σε πάρα πολλά πράγματα, οι Ποντίφηκες ήσαν οι μοναδικοί νομοδιδάσκαλοι και κριτές. Ένας καλός Ποντίφηκας έπρεπε προφανώς να είναι καλός γνώστης του δικαίου και αντιστρόφως ο έχων άγνοια θρησκείας νομομαθής, εθεωρείτο ελλειμματικός. Για παράδειγμα, κάθε διαφωνία σχετικά με τον γάμο, το διαζύγιο και τα αστικά και θρησκευτικά δικαιώματα των παιδιών εφέρετο ενώπιον του ιερατικού δικαστηρίου. Έκριναν για την ενδεχομένη αιμομιξία, καθώς και για την αγνότητα. Μια υιοθεσία, πράξη πολύ σημαντική στην ρωμαϊκή κοινωνία και άρρηκτα συνδεδεμένη με την θρησκεία, μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνον με τη σύμφωνη γνώμη του Ποντίφηκος.

> Η ιδέα του νόμου ήταν στο νου των ανθρώπων ως κάτι αρχαίο, αμετακίνητο, σεβάσμιο και αναλλοίωτο. Μια ιδέα παλαιά όσο και η ίδια η πόλη

Επίσης, η μορφοποίηση μιας διαθήκης ουσιαστικά αποτελούσε ρήξη μιας σειράς διαδοχής κατεστημένης από τη θρησκεία και όσον αφορούσε την ιδιοκτησία αλλά και στην τέλεση της λατρείας, ως εκ τούτου, στην αρχαϊκή περίοδο μια διαθήκη έπρεπε να εγκριθεί από τον Ποντίφηκα. Ακόμη, δεδομένου ότι τα όρια μεταξύ δύο ιδιοκτησιών ήσαν σεσημασμένα από τη θρησκεία, δύο αντιτιθέμενοι γείτονες έπρεπε κατά το νόμο να υποστηρίξουν τα ιδιοκτησιακά τους δικαιώματα ενώπιον του Πο-

ντίφηκος ή των «fratres arvales» («αδελφοί των αγρών» / «αρουάλεις αδελφοί» - ιερατικό σώμα που μεριμνούσε για τις ετήσιες θυσίες στους θεούς και τους λάρητες, με σκοπό την ευκαρπία και προστασία των αγρών).

Τα γεγονότα αυτά εξηγούν γιατί οι ίδιοι άνθρωποι ήσαν Ποντίφηκες και νομομαθείς κριτές. Στην πραγματικότητα, το δίκαιο και η θρησκεία ήταν ένα και το αυτό (Κικέρων, «De Legibus» ii, 9 και 19, «De haruspicum responsis», 7, «Pro Domo» 12 – Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, ii, 73. - Τάκιτος, «Annales», 10 και «Historiae», 15 – Δίων ο Κάσσιος Κοκκηιανός, «Historiae Romanae», xlviii, 44 – Γάιος Πλίνιος ο Δεύτερος, «Historia Naturalis», xviii, 2. – Αύλος Γέλλιος, «Noctes Atticae», v, 19 και xv, 27). Στην Αθήνα, ο άρχων και ο βασιλιάς είχαν να εκπληρώσουν λίγο πολύ τις ίδιες δικαστικές λειτουργίες όπως ο Ποντίφηκας της Ρώμης (Ιουλίου Πολυδεύκους, «Ονομαστικόν» viii, 90- Ανδοκίδης, «Περί των μυστηρίων» III) Η γένεση των αρχαίων νόμων, όπως τους εξετάζουμε λεπτομερειακά, φαίνεται προφανώς πως δεν ήταν απλά εφεύρεση ενός ανθρώπου, αλλά τα πρόσωπα των μεγάλων νομοθετών, όπως ο Σόλων, ο Λυκούργος, ο Μίνως και ο Νουμάς απλά κατέγραψαν τους υπάρχοντες νόμους των πόλεων τους και δεν τους έπλασαν από μόνοι τους.

Αν η λέξη «νομοθέτης» σημαίνει έναν άνθρωπο ο οποίος δημιουργεί έναν κώδικα νόμων από τη δύναμη της μεγαλοφυΐας του και τον επιβάλλει στους άλλους, τότε οι εν λόγω νομοθέτες δεν υπάρχουν πράγματι μεταξύ των αρχαίων. Δεν υπάρχουν επίσης κάποιες ομαδικές λαϊκές ψήφοι των ανθρώπων που οδήγησαν σε σχηματοποίηση τους αρχαίους νόμους, καθώς η ιδέα της συμμετοχικής νομοθεσίας με την χρήση του δικαιώματος ψήφου δεν χρησιμοποιήθηκε παρά μόνον πολύ αργότερα, όταν μεγάλες κοινωνικοπολιτικές αλλαγές μετέτρεψαν τον συστατικό χαρακτήρα των αρχαίων πόλεων.

Έως τότε η ιδέα του νόμου ήταν αντιληπτή στο νου των ανθρώπων ως κάτι αρχαίο, αμετακίνητο, σεβάσμιο και αναλλοίωτο. Ήταν μια ιδέα τόσο παλαιά όσο και η ίδια η πόλη, όπως αυτή είχε εγκαθιδρυθεί από τον ίδιο τον ιδρυτή της, όταν αυτός έθεσε τα τείχη της πόλης και πρωτοάναψε την ιερή φωτιά του πολιούχου – προστάτη θεού.(«Τα ήθη τοις ανδράσι και τα τείχη τίθησι»). Είχε συσταθεί όταν καθιερώθηκε η θρησκεία, την οποία δεν φαντάστηκε ο ίδιος ο ιδρυτής αλλά την δημιούργησε αυθόρμητα, σύμφωνα με μια καθολική πεποίθηση που είχε αποδεχθεί και εγκολπωθεί κάθε μέλος της Λαϊκής Κοινότητας από τους προϊστορικούς χρόνους.

Αν αντιπαραθέσουμε την ιδέα αυτής της παραδοσιακής «Θείας δικαιοσύνης» με την φυσική δικαιοσύνη διαπιστώνουμε ότι βρίσκονται συχνά σε αντίφαση. Επίσης αναγνωρίζουμε ότι ο νόμος δεν αναζητήθηκε μόνο στα αφηρημένα ή κοινωνικά πλαίσια της έννοιας του απόλυτου δικαίου και του συλλογικού αισθήματος δικαιοσύνης. Αλλά όταν βάλουμε τους νόμους δίπλα στη λατρεία των νεκρών και στην φροντίδα της ιερής φωτιάς και τους συγκρίνουμε με τους πρωτόλειους νόμους και κανόνες της αρχέτυπης θρησκείας βρίσκουμε τις δύο ομάδες να είναι σε τέλεια συμφωνία.

Για την εφεύρεση της αρχαίας νομολογίας δεν έπρεπε καν κάποιος να συμβουλεύεται περίφροντις τη συνείδησή του και να πει: «μια τέτοια διάταξη θα ήταν σωστή και δίκαιη, ενώ μια άλλη

θα ήταν άδικη». Αλλά θυμόταν ότι η φροντίδα της ιερής φωτιάς εκχωρήθηκε από πατέρα σε γιο λόγω του θρησκευτικού νόμου και ως εκ τούτου ο οίκος και η κινητή περιουσία εκχωρήθηκαν μαζί με αυτό. Όπως ο γιος που έθαψε τον πατέρα του στον αγρό πίστευε ότι το πνεύμα του νεκρού είχε πάντα την κατοχή του αγρού όπου αυτός κείται, οπότε αυτός ο ταφικός αγρός και τόπος θυσιών έγινε εύλογα μια αναφαίρετη ιδιοκτησία της ίδιας οικογένειας.

Και πάλι, όπως η θρησκεία, ο νόμος εδήλωνε πως μόνον ένας γιος θα μπορούσε να εξακολουθήσει να εφαρμόζει μια λατρεία και ποτέ μια κόρη.

Έτσι η νομοθεσία απλά επανέλαβε εκ νέου την θρησκευτική διάταξη, ορίζοντας πως ο γιος και μόνον μπορεί να κληρονομεί γη και ποτέ η κόρη, καθώς και ο ανιψιός από τούς αρσενικούς συγγενείς και ποτέ ο ανιψιός από τις γυναίκες.

Τέτοια ήταν η προέλευση των αρχαίων νόμων. Ήταν η άμεση, αβίαστη και συνάμα αναγκαία συνέπεια της πίστης. Ήταν η ίδια η θρησκεία εφαρμοσμένη, αποτυπωμένη στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Και υπ' αυτήν την έννοια ήταν «ουσιώδης αλήθεια» όλες οι διάφορες αρχαίες παραδόσεις, που έλεγαν ότι οι νόμοι των ανθρώπων είχαν δοθεί από τους θεούς.

IVSTITIA

Το δίκαιο, ήταν πάντα ιερό για τον αρχαίο νου. Επί βασιλείας ο νόμος ήταν ο βασιλεύς των βασιλέων, όταν υπήρχαν οι βασιλιάδες να βασιλεύει επ' αυτών, ενώ στην εποχή των δημοκρατιών ήταν ο νόμος βασιλεύς των λαών και η ανυπακοή ήταν ιεροσυλία

Για τους Κρήτες η νομοθεσία τους δεν αποδιδόταν στον Μίνωα, αλλά στον Δία, οι Λακεδαιμόνιοι πίστευαν ότι νομοθέτης τους δεν ήταν ο Λυκούργος, αλλά ο Απόλλων. Οι Ρωμαίοι πίστευαν ότι ο Νουμάς είχε γράψει τους νόμους τους με την υπαγόρευση της σύνευνής του Νύμφης Ηγερίας.

Δηλαδή ο αληθινός νομοθέτης δεν ήταν κάποια ανθρώπινη λογική, αλλά η ίδια η ευσέβεια, η θρησκευτική πίστη που ενυπάρχει μέσα στο ανθρώπινο ον.

Οι νόμοι παρέμειναν ιερές παρακαταθήκες επί πολύ. Ακόμα και πολύ αργότερα, όταν έγινε δεκτό ότι η θέληση ενός ανδρός ή η καθολική ψήφος ενός λαού μπορούσε να αποτελέσει νόμο, πάλι έπρεπε να ζητηθεί η γνώμη της θρησκείας και να υπάρξει η συναίνεσή της. Στην Ρώμη οι Ποντίφηκες έπρεπε να εγκρίνουν την απόφαση του λαού, και οι ιεροσκόποι να πιστοποιήσουν ότι οι θεοί ήσαν ευνοϊκοί στην προτεινόμενη αλλαγή (Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, «Antiquitatum Romanarum» xi, 41 και ix, 49). Όταν κάποιοι δήμαρχοι των πληβείων επιθυμούσαν να εγκριθεί ένας νόμος που ψηφίστηκε από την συνέλευση των τοπικών φυλών, ένας πατρίκιος τους ρώτησε θυμωμένος ποιο τάχα δικαίωμα είχαν αυτοί να κάνουν νέους νόμους ή να θίξουν τους ισχύοντες, όταν δεν είχαν ιεροσκόπους και ενώ μπορούσαν να εκκλησιάζονται δεν είχαν καμία εξουσία διενέργειας ιεροπραξιών, άρα στην πραγματικότητα δεν είχαν τίποτα κοινό με τη θρησκεία ή με κάτι ιερό όπως ο νόμος («nec plebem nec tribunos legem ferre posse»). (Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, «Antiquitatum Romanarum» X, 4 – Τίτος Λίβιος Παταβίνος, «Ab Urbe Condita Libri» iii., 31).

Ως εκ τούτου, οι νόμοι επί μακρόν θεωρήθηκαν ως κάτι ιερό και σεβάσμιο. Δεν ήταν έργο ανθρώπινο αλλά θείο, είχαν αγία πηγή και αρχή. Η Πλατωνική ρήση πως η υπακοή στους νόμους είναι και υπακοή στους θεούς («το πείθεσθαι τοις νόμοις ταυτόν και το πείθεσθαι τοις θεοίς») δεν

ήταν συνεπώς μια απλή φράση κενή πίστης. Ο ίδιος ο Σωκράτης δίνοντας την ζωή του για να υπακούσει στο νόμο δεν ήταν παρά η έμπρακτη έκφραση της κοινής ελληνικής σκέψης. Όμως και πριν από την εποχή του Σωκράτη, σε ταυτόσημο πνεύμα είχε γραφτεί επάνω στο βράχο των Θερμοπυλών το επίγραμμα του Σιμωνίδη: «Ξένε, να πεις στους Λακεδαιμόνιους πως είμαστε θαμμένοι εδώ, πιστοί στους νόμους τους». Ως εκ τούτου, το δίκαιο, ήταν πάντα ιερό για τον αρχαίο νου. Επί βασιλείας ο νόμος ήταν ο βασιλεύς των βασιλέων, όταν υπήρχαν οι βασιλιάδες να βασιλεύει επ' αυτών, ενώ στην εποχή των δημοκρατιών ήταν ο νόμος βασιλεύς των λαών και η ανυπακοή ήταν ιεροσυλία.

Συνεπώς οι παλαιοί νόμοι, δεν καταργήθηκαν ποτέ, ακόμα και όταν είχαν ψηφιστεί νέοι νόμοι που τους αντέκρουαν. Έστω και αν ήσαν ξεπερασμένοι, συνέχισαν να υπάρχουν παράλληλα με τους άλλους και η λίθινη πλάκα επάνω στην οποία είχαν χαραχθεί θεωρήθηκε απαραβίαστη και αμετακίνητη, (ενώ μια λιγότερο αυστηρή αντιμετώπιση επέτρεπε να την στρέψουν απλώς στην άλλη πλευρά).

Έτσι, ο κώδικας των νόμων του Δράκοντα δεν καταργήθηκε από εκείνον του Σόλωνα, (Ανδοκίδης, «Περί των μυστηρίων» i, 82, 83. Δημοσθένης «Κατά Ευέργου και Μνησιβούλου ψευδομαρτυριών», 71) ούτε οι νόμοι των Ρωμαίων βασιλέων από εκείνους της Δωδεκαδέλτου. Από αυτήν την αντίληψη απορρέει και η μεγάλη σύγχυση στην προσέγγιση της αρχαίας νομολογίας, καθώς νόμοι πολύ διαφορετικών περιόδων, που βρίσκονται σε αντιπαράθεση, αντιμετωπίζονται όλοι με σεβασμό. Σε μια συνηγορία του Ισαίου («Περί του Απολλοδώρου κλήρου», 30) μας παρουσιάζονται δύο άνδρες που αμφισβητούν μια κληρονομιά, ο καθένας παραθέτοντας ένα νόμο προς όφελός του. Αλλά οι δύο νόμοι, αν και εξίσου ιεροί, είναι απολύτως αντίθετοι.

Οι αρχαίοι νόμοι δεν είχαν κανένα δικαιολογητικό προοίμιο καθώς δεν υπήρχε λόγος προς τούτο, επειδή η εξουσία τους απέρρεε αυτόματα από την θεϊκή τους καταγωγή. Ο νόμος δεν συζητείται, επιβάλλεται και οι άνδρες τον υπακούουν επειδή τον πιστεύουν. Επίσης, επί πολλές γενιές οι αρχαίοι ποτέ δεν είχαν αφοσιωθεί στη συγγραφή των νόμων, αλλά αυτοί μεταδίδονταν προφορικά και έμπρακτα από πατέρα σε γιο, μαζί με τους τύπους της θρησκείας. Και όταν ξεκίνησε η καταγραφή των νόμων, αυτοί συμπεριλήφθηκαν στα ιερά βιβλία, μαζί με δεήσεις, προσευχές και ιεροτελεστίες.

Έτσι, ο Βάρων επικαλείται ένα νόμο του Tusculum (Τούσκλου) που είχε διαβάσει στα ιερά βιβλία της πόλης (Μάρκος Τερέντιος Βάρων, «De lingua Latina», vi, 16). Αυτό φαίνεται και από τον Διονύσιο τον Αλικαρνασσέα (ο οποίος είχε συμβουλευθεί τα πρωτότυπα έγγραφα) και καταγράφει ότι πριν από την εποχή των «Δεκάνδρων» («Decemviri») όλοι οι γραπτοί νόμοι της Ρώμης βρίσκονταν στα βιβλία των ιερέων – «εν ιεροίς βίβλοις αποκείμενοι» (Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς,«Antiquitatum Romanarum», X, I). Στη συνέχεια ο νόμος διαχωρίστηκε από το θρησκευτικό και ιεροπρακτικό τελετουργικό, αλλά ακόμα και τότε ήταν παγίως κατατεθειμένος σε ένα ναό υπό την φροντίδα των ιερέων. Είτε ήσαν γραπτοί ή άγραφοι, αυτοί οι νόμοι ήσαν πάντα διατυπωμένοι με μια σύντομη φράση.

Και το πιθανότερο είναι ότι οι λέξεις είχαν διάταξη που να αποδίδει ρυθμό (Πλουτάρχου «Σόλων», 25), ενώ ο Αριστοτέλης λέει ότι πριν την γραφή, τους νόμους τους τραγουδούσαν (Αριστοτέλους, «Προβλήματα», xix, 28) και ο Αριστοφάνης «νόμοι καλούνται οι ες θεούς ύμνοι» («Ιππής» 9). Στην Λατινική καλούνται «στίχοι» (Carmina) και στην Ελληνική «μέτρα» και «νόμοι». Αναμφίβολα ο ρυθμός βοήθησε να κρατηθούν αμετάβλητοι και έτσι οι αρχαίοι ήσαν ιδιαίτερα πιστοί στο γράμμα του νόμου, ενώ δεν ενοχλούντο τόσο πολύ για το πνεύμα του, καθώς υπέθεταν ότι η δύναμη του νόμου έγκειται στην ορθότητα της εκφοράς του, όπως ακριβώς συμβαίνει με μια προσευχή, με μια μαγική επωδό, μια «γητειά».

Έτσι, πρέπει να γίνει χρήση ορισμένων λέξεων σε όλες τις συναλλαγές, αλλιώς η συνεννόηση δεν θα είναι δεσμευτική. Ο δανειστής των χρημάτων πρέπει να πει στον δανειολήπτη, «Dari spondes;» («υπόσχεσαι να δώσεις»;) και ο άλλος πρέπει να απαντήσει «Spondeo!» («υπόσχομαι!»), αλλιώς θα μπορούσε να μην υπάρξει ανάκτηση της οφειλής που προέκυπτε. Και τούτο επειδή η συνείδηση και η δικαιοσύνη δεν ήσαν από μόνες τους τόσον δεσμευτικές για τους ανθρώπους όσον οι ιεροί τύποι. Και δίχως αυτούς τους τύπους δεν υπήρχε κανένα δικαίωμα.

> Ο ίδιος ο Σωκράτης δίνοντας την ζωή του για να υπακούσει στο νόμο δεν ήταν παρά η έμπρακτη έκφραση της κοινής ελληνικής σκέψης.

Ο Γάιος αναφέρει την ιστορία ενός ανθρώπου του οποίου ο γείτονας είχε καταστρέψει τα αμπέλια του. Ο παθών καταμήνυσε τον γείτονα δράστη, ο οποίος τελικά αθωώθηκε γιατί ο μηνυτής χρησιμοποίησε στην καταγγελία του την λέξη «αμπέλια» αντί της λέξης «δένδρα» που περιείχε ο νόμος.

Επιπλέον, επειδή κάθε σύμβαση ή μήνυση είναι ένα είδος θρησκευτικής τελετής, η έκφραση της νομικής μορφής πρέπει να συνοδεύεται από ένα εξωτερικό, εμφανές σημείο, από μια ιεροτελεστία, από ένα «σύμφωνο» ή μια ιεροσυμβολική «διαδικασία ενώπιον της δικαιοσύνης» όπως, για παράδειγμα κατά την αγορά ενός αντικειμένου ο αγοραστής πρέπει να το αγγίξει με το χέρι (mancipatio) ή εάν αμφισβητήθηκε μια ιδιοκτησία, πρέπει να υπάρξει «η των χειρών συναφή» (mannum consertio), μια εικονική μάχη, όπου πράγματι εφαρμοζόταν μια ολόκληρη παντομίμα της διαδικασίας, η λύση της οποίας ήταν η «χειραφεσία» - χειραφέτηση.

Και πάλι, λόγω της αμέσου επαφής τους με τη θρησκεία οι ιεροί τύποι του νόμου κρατήθηκαν μυστικοί από τους ξένους, από τους πληβείους και βεβαίως από τους δούλους. Και τούτο όχι επειδή οι πατρίκιοι θεώρησαν πως θα κερδίσουν κάποιο πλεονέκτημα από την αποκλειστική κατοχή του νόμου, αλλά διότι ο νόμος με την θεϊκή προέλευση και την ιερή φύση του φαινόταν να είναι ένα μυ-

στήριο που κανείς δεν μπορούσε και δεν έπρεπε να μοιραστεί, εφόσον δεν είχε προηγουμένως μυηθεί στην εθνική θρησκεία ή στην οικογενειακή λατρεία. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι όταν οι αρχαίοι έκαναν χρήση εκφράσεων όπως το «jus civile», αστικό δίκαιο - νόμοι πολιτικοί, αυτό όχι μόνον εσήμαινε ότι κάθε πόλη είχε τους αποκλειστικά δικούς της νόμους, (όπως στις μέρες μας κάθε κράτος έχει τους δικούς του), αλλά και ότι αυτοί οι νόμοι είχαν ισχύ μόνο μεταξύ ισονόμων πολιτών. Για να επωφεληθεί κάποιος από τους νόμους της πόλης, δεν ήταν αρκετό να διαμένει απλώς εκεί.

Ένας άνθρωπος πρέπει να είναι «φύσει» πολίτης του Άστεως, μυημένος στη λατρεία του και «δικαίως» ικανός να προσφέρει θυσίες στους θεούς του. Πάροικος στην πόλη ή ξένος δεν μπορούσε να κατέχει γη, ούτε να κληρονομήσει, ούτε να κάνει διαθήκη, ούτε να προβεί σε οποιαδήποτε άλλη σύμβαση, ούτε να εμφανιστεί στα δικαστήρια, όλα δε αυτά επειδή δεν υπήρχε κανένας θρησκευτικός δεσμός μεταξύ του ιδίου και των ιθαγενών πολιτών. Το δίκαιο δεν προήλθε από την ιδέα της δικαιοσύνης αλλά απέρρευσε από την θρησκεία στα πλαίσια της οποίας και συνελήφθη. Υπήρξε μια φάση της θρησκείας και δίχως την θρησκευτική «κοινωνία» στη Λαϊκή Κοινότητα δεν υπήρχε κοινός νόμος.

Σημείωση: Πάμπολλες ουσιωδέστατες πληροφορίες για την υφή και την λειτουργία των αρχαίων Πολιτειών αντλούμε από το σπουδαίο έργο του μεγάλου αρχαιογνώστη Νουμά - Διονύσιου - Φιστέλ ντε Κουλάνζ (Numa - Denis - Fustel de Coulanges,). Αυτός υπήρξε σπουδαίος ελληνολάτρης Γάλλος ιστορικός, πανεπιστημιακός καθηγητής και ακαδημαϊκός. Το 1853 διετέλεσε μέλος της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών και με αυτήν του την ιδιότητα έλαβε μέρος στις αρχαιολογικές έρευνες που διεξάγονταν στην Χίο. Το 1855 διορίσθηκε καθηγητής στο λύκειο της Αμιέν και, το 1860, καθηγητής της ιστορίας στο πανεπιστήμιο του Στρασβούργου. Τέλος, το 1882 διετέλεσε διευθυντής στην École Normale των Παρισίων, ενώ το 1875 εξελέγη μέλος της Ακαδημίας. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την έρευνα του πολιτισμού και των ηθών των αρχαίων και των μεσαιωνικών χρόνων, ενώ ίδρυσε δική του ιστορική «σχολή», η οποία καταπολεμήθηκε λυσσαλέα από σοσιαλίζοντες και φιλελεύθερους «προοδευτικούς» της εποχής του ως «αριστοκρατική και αντιδραστική». Κυριότερα έργα του είναι το «Υπόμνημα για τη νήσο Χίο» (1857) και «Το αρχαίον άστυ» (1864). Στο τελευταίο αυτό βιβλίο παραδέχεται ότι η θρησκεία υπήρξε ο θεμελιώδης παράγων για τη διαμόρφωση του πολιτικού και κοινωνικού βίου των αρχαίων Ελλήνων και Ρωμαίων. Έγραψε επίσης την Ιστορία των πολιτικών θεσμών της αρχαίας Γαλλίας (1875-92), έργο του οποίου αρχικά εξεδόθη μόνον ο πρώτος τόμος, εξαιτίας της ενορχηστρωμένης και σφοδρής πολεμικής εναντίον του. Αργότερα όμως εξεδόθη και το υπόλοιπο του έργου από τον αγαπητό και αφοσιωμένο μαθητή του Καμίλ Ζιλιάν.

ΤΩ
ΤΥ
ΚΛ.

Η Εθνεγερσία του 1821 Προεπαναστατικά χρόνια

Η ελευθερία είναι έμφυτη στους ανθρώπους. Ανατρέχοντας στην ιστορία κάθε έθνους αντιλαμβανόμαστε πως κάθε λαός επιθυμεί αυτό που ονομάζουμε ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ. Μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως στα 1453, το ελληνικό έθνος έζησε επί 4 αιώνες σε καθεστώς στυγνής, αιμοσταγούς και βάρβαρης δουλείας υπό τους Οθωμανούς.

ΤΟΥ Πάτροκλου Αντωνίου

Και ονομάζουμε αυτή την ιστορική περίοδο δουλεία αβίαστα και αναπόφευκτα (σε πείσμα των «προοδευτικών» ανθελλήνων καθηγητάδων) αφού η Οθωμανική κατοχή δεν ήταν παρά μία φρικώδης στέρηση της ελευθερίας του λαού μας, συνοδευόμενη από ειδεχθή εγκλήματα. Άλλωστε είναι αδύνατη η συνύπαρξη δύο λαών στον ίδιο γεωγραφικό χώρο όταν μάλιστα ο ένας όντας υποδουλωμένος φθίνει ενώ ο άλλος όντας κατακτητής προοδεύει. Πόσο μάλλον όταν οι δύο αυτοί λαοί έχουν διαφορετική καταγωγή, γλώσσα, θρησκεία, ζουν μακριά από κάθε επιμιξία και θεωρούν ο ένας τον άλλο βέβηλο. Αυτές οι κοινωνικές συνθήκες σε συνδυασμό με την καταπίεση και τις τουρκομογγολικές πρακτικές (εξοντωτικοί φόροι, παιδομάζωμα, λεηλασίες, σφαγές) δεν αφήνουν αμφιβολία για το ότι επρόκειτο περί δουλείας.

ΠΗΓΕΣ:

«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ» ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΕΚΓΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΠΑΠΥΡΟΣ»

«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ» ΚΩΝ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΗ

Οι κλέφτες άναψαν τη φλόγα που χρειαζόταν ένας λαός δούλων προκειμένου να συνειδητοποιήσει πως υπάρχει κι άλλος δρόμος πέρα απ΄την υποταγή

Οι αιώνες σκλαβιάς έφεραν πολλά δεινά. Παρόλα αυτά, υπήρξαν γενναίοι Έλληνες που αντιστάθηκαν. Πολλές υπήρξαν οι απόπειρες επανάστασης πριν την εθνεγερσία του 1821 με σκοπό την αποτίναξη του δυνάστη. Ωστόσο, δεν στέφθηκαν από επιτυχία. Αξίζει να σταθούμε σε μία κατηγορία ανθρώπων που θέλησαν να ζήσουν ελεύθεροι και απροσκύνητοι.

Ήταν οι κλέφτες, ένοπλοι Έλληνες που προτίμησαν την ελευθερία και τη ζωή στα βουνά της πατρίδας παρά τη συνύπαρξη με τους κατακτητές και τους προσκυνημένους υποτακτικούς τους. Διαβιούσαν σε εξαιρετικά σκληρές συνθήκες και χτυπούσαν τους Τούρκους φοροεισπράκτορες.

Αγονάτιστοι και απροσκύνητοι διέσωσαν την τιμή ενός ολόκληρου έθνους αντιστεκόμενοι με αυταπάρνηση.

Πέρα όμως από την αντίσταση καθεαυτή άναψαν τη φλόγα που χρειαζόταν ένας λαός δούλων προκειμένου να συνειδητοποιήσει πως υπάρχει κι άλλος δρόμος πέρα απ' την υποταγή. Οι συγκεκριμένοι Έλληνες υπήρξαν έμπνευση η οποία μέχρι και σήμερα τραγουδιέται σε παραδοσιακά άσματα. Η σπίθα των κλεφτών έμελλε να γίνει πυρκαγιά και σε αυτή την κατεύθυνση συνέβαλαν τα μέγιστα τρεις άνθρωποι: Αθ. Τσακάλωφ, Εμ. Ξάνθος, Ν. Σκουφάς.

Ο τρίτος ίδρυσε την «εταιρία των Φιλικών» στην Οδησσό, στα 1817. Επρόκειτο για μια μυστική οργάνωση σκοπός της οποίας ήταν να κοινωνήσει σε όλους τους υπόδουλους Έλληνες τις ιδέες περί ελευθερίας. Η δράση της γινόταν κάτω από άκρα μυστικότητα και ήταν ουσιώδης καθότι χιλιάδες Έλληνες, ανεξαρτήτως πλούτου ή μόρφωσης, προετοιμάστηκαν για την επανάσταση. Η Φιλική εταιρεία είχε βαθμούς ως προς τα μέλη της: των βλάμηδων, των συστημένων, των ιερέων, των ποιμένων, των αρχιποιμένων, των αφιερωμένων και των αρχηγών των αφιερωμένων. Μεταξύ των μελών διέρρεε πως ενήμερος και παράλληλα υποστηρικτής της κίνησης ήταν ο Τσάρος Αλέξανδρος της Ρωσίας. Οι προτροπές σαφείς: « μάχου υπέρ πίστεως και υπέρ πατρίδος, να μισήσης να καταδιώξης, και να εξολοθρεύσης τους εχθρούς της θρησκείας, του έθνους, και της πατρίδος σου». Τελικά επικεφαλής τέθηκε ο αξιωματικός του Ρωσικού στρατού Αλέξανδρος Υψηλάντης και η εταιρεία των Φιλικών αριθμώντας χιλιάδες μέλη είχε θέσει στέρεες βάσεις για τον ξεσηκωμό του γένους και την αποτίναξη των δυναστών.

Το ξέσπασμα

Όταν συσσωρευτεί μεγάλη ποσότητα εύφλεκτης ύλης τότε αρκεί ένας σπινθήρας ώστε να επιφέρει έκρηξη. Κατ' αυτόν τον τρόπο και σε πείσμα πολλών ξέσπασε η επανάσταση στην Πελοπόννησο.

Μάρτιος του έτους 1821 και όλη η Πελοπόννησος είναι σε επαναστατικό αναβρασμό. Ο προεστός των Καλαβρύτων Ασημάκης Ζαΐμης όταν ενημερώθηκε από δύο έμπιστους πολεμιστές πως αναχωρεί Τούρκος εισπράκτορας από την πόλη τους διέταξε να τον «κτυπήσουν» και να παραλάβουν τα χρήματα επ' ωφελεία του γένους. Ανάλογα περιστατικά συνέβησαν σε όλη την Πελοπόννησο πράγμα που βεβαίωσε στους Τούρκους πως είχε ξεκινήσει η Επανάσταση.

Στις 21 Μαρτίου οι πρώτοι ένοπλοι Έλληνες εισήλθαν στην Πάτρα αναγκάζοντας τόσο την τουρκική φρουρά όσο και τους Τούρκους πολίτες να συγκεντρωθούν τρομοκρατημένοι στο φρούριο της πόλης. Η νύχτα πέρασε χωρίς συγκρούσεις, ενώ παράλληλα κάτοικοι της Αχαΐας προσέτρεχαν ένοπλοι σε βοήθεια των επαναστατών. Επικεφαλείς του πλήθους των οπλοφόρων και ροπαλοφόρων ήταν μεταξύ άλλων οι: Π. Πατρών, ο Κερνίτσης, ο Ζαήμης, και ο Ρούφος. Οι κάτοικοι των Πατρών ενθουσιασμένοι φώναζαν: «ΖΗΤΩ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», ενώ στην πλατεία του Αγ. Γεωργίου στήθηκε σταυρός στον οποίο οι παρευρισκόμενοι ορκίζονταν υπέρ πίστεως και πατρίδος.

Μοιράστηκαν χιλιάδες επαναστατικές προκηρύξεις και διαβιβάστηκε στους προξένους το ακόλουθο κείμενο ύμνος προς την ελευθερία: «Ημείς, το Ελληνικόν έθνος των Χριστιανών, βλέποντες ότι μας καταφρονεί το οθωμανικόν γένος, και σκοπεύει όλεθρον εναντίον μας πότε μ' ένα πότε μ' άλλον τρόπον, απεφασίσαμεν σταθερώς ή ν' αποθάνωμεν όλοι ή να ελευθερωθώμεν, και τούτου ένεκα βαστούμεν τα όπλα εις χείρας ζητούντες τα δικαιώματά μας. Όντες λοιπόν βέβαιοι ότι όλα τα χριστιανικά βασίλεια γνωρίζουν τα δίκαια μας, και όχι μόνον δεν θέλουν μας εναντιωθή, αλλά και θέλουν μας συνδράμει, και ότι έχουν εις μνήμην ότι οι ένδοξοι πρόγονοί μας εφάνησάν ποτε ωφέλιμοι εις την ανθρωπότητα, διά τούτο ειδοποιούμεν την εκλαμπρότητά σας, και σας παρακαλούμεν να προσπαθήσετε να ήμεθα υπό την εύνοιαν και προστασίαν του μεγάλου κράτους τούτου».

Στις 23 Μαρτίου οι σκληροτράχηλοι Μανιάτες, με τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη έχοντας το γενικό πρόσταγμα, επιτέθηκαν στην Καλαμάτα. Οι Τούρκοι πλήρως αιφνιδιασμένοι από τους ένοπλους Έλληνες δεν προέβαλαν καμία αντίσταση και παρέδωσαν την πόλη. Η φωνή της Επαναστάσεως ήχησε και οι άλλοτε πανίσχυροι κατακτητές, εγκατέλειπαν τις ατείχιστες πόλεις και έψαχναν σωτηρία στα φρούρια που ακόμα βρίσκονταν υπο τουρκική φρουρά.

Μάλιστα λέγεται ότι σε χρονικό διάστημα τριών εβδομάδων όλοι οι Τούρκοι είχαν εγκαταλείψει τις εστίες τους. Βέβαια τ' αντίποινα για την επανάσταση ήταν φρικώδη κατά την γνώριμη τακτική των δειλών Οθωμανών.

Μάχες

Πέρα από τον απαγχονισμό του Πατριάρχη, την ημέρα της Λαμπρής εκτελέστηκαν οι Αρχιμανδρίτες Εφέσου, Αγχιάλου και Νικομήδειας. Την ίδια στιγμή ο τουρκικός όχλος της Κωνσταντινούπολης λεηλάτησε εκκλησίες επιχειρήσεις και σπίτια Ελλήνων. Μάλιστα δημοσιεύτηκε διάταγμα του Σουλτάνου με το οποίο απαγορευόταν οποιοσδήποτε Έλληνας να εγκαταλείψει την Κωνσταντινούπολη. Εάν παρέβαινε κάποιος αυτή τη διαταγή (φιρμάνι), τότε τέσσερεις θα εκτελούνταν στη θέση του. Παρόλα αυτά οι ωμότητες των Οθωμανών ήταν γνωστές για αιώνες στους υπόδουλους Έλληνες και κατ' αυτόν τον τρόπο η επανάσταση συνεχίστηκε, σημειώνοντας μάλιστα αξιομνημόνευτες στρατιωτικές επιτυχίες. Η πολεμική αρετή των Ελλήνων, ξακουστή ανά τους αιώνες επρόκειτο για ακόμη μια φορά να αναδειχθεί.

Το πρωί της 8ης Μαΐου 1821 έλαβε χώρα μία απ' τις πλέον ξακουστές μάχες, η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς με πρωταγωνιστή τον Οδυσσέα Ανδρούτσο. Ο Τούρκος πασάς Ομέρ Βρυώνης θα κατήρχετο στην Πελοπόννησο, όχι δια του Ισθμού, αλλά δια του Γαλαξιδίου.

Γνωρίζοντας αυτή την πληροφορία ο Ανδρούτσος συγκάλεσε πολεμικό συμβούλιο.

Ο Ανδρούτσος πρότεινε να δώσουν τη μάχη στο Χάνι, ενώ οι Δυοβουνιώτης και Πανουργιάς το έκριναν ακατάλληλο, επειδή ήταν πλινθόκτιστο και ευρίσκετο σε ανοικτό πεδίο.

Εν τω μεταξύ, ο Ομέρ Βρυώνης με 9.000 άνδρες πλησίαζε στη Γραβιά και είχε πληροφορηθεί την παρουσία του Ανδρούτσου στο χάνι με μικρή δύναμη. Δεν ανησύχησε, όμως, πιστεύοντας ότι ο Ανδρούτσος θα έκανε αποδεκτή την πρότασή του.

Σε μια δεύτερη σύσκεψη των Ελλήνων οπλαρχηγών, που δεν είχαν στη διάθεσή τους πάνω από 1200 άνδρες, λύθηκε η διαφωνία τους. Αποφάσισαν ο μεν Δυοβουνιώτης με τον Πανουργιά να πιάσουν τις γύρω περιοχές, ο δε Ανδρούτσος να χτυπήσει τον εχθρό από το χάνι σε μια οπωσδήποτε παράτολμη ενέργεια. Μαζί του βρέθηκαν 117 άνδρες, που μετέτρεψαν το πλινθόκτιστο κτίριο σε οχυρό με πρόχειρα έργα.

Την 8η Μαΐου, ο Ομέρ Βρυώνης με τον στρατό του πλησίασε σε απόσταση βολής από το χάνι και αμέσως δέχτηκε καταιγισμό πυρών. Πρώτα διέταξε να γίνει επίθεση κατά των ανδρών του Δυοβουνιώτη και του Πανουργιά, τους οποίους διασκόρπισε στα γύρω βουνά, όπως και στη Μάχη της Αλαμάνας. Στη συνέχεια, επικεντρώθηκε στο Χάνι και τον Ανδρούτσο.

Έκανε μια απόπειρα να τον μεταπείσει, στέλνοντας ένα δερβίση ως αγγελιοφόρο. Ο δερβίσης προχώρησε έφιππος προς το Χάνι, αλλά ξαφνικά δέχθηκε μια σφαίρα στο μέτωπο κι έπεσε άπνους. Οι Οθωμανοί επιτέθηκαν κατά κύματα στο Χάνι. Ο Ανδρούτσος και οι άνδρες του κρατούσαν γερά. Ο Ομέρ Βρυώνης εξεμάνη με την ανικανότητα των αξιωματικών του και διέταξε και νέα επίθεση κατά το μεσημέρι. Και αυτή απέτυχε.

Τις πρώτες ώρες του δειλινού διέταξε κατάπαυση του πυ-

ρός, συνειδητοποιώντας ότι είχε διαπράξει ένα ακόμη λάθος. Από υπερβολική εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και υποτιμώντας την ανδρεία των Ελλήνων είχε εκστρατεύσει χωρίς πυροβολικό. Αποφάσισε να αποσύρει προσωρινά τις δυνάμεις του και να διατάξει να του φέρουν κανόνια από τη Λαμία. Ήταν αποφασισμένος το πρωί της επόμενης ημέρας να ισοπεδώσει το Χάνι, με τους αυθάδεις υπερασπιστές του. Την κίνηση αυτή του Ομέρ Βρυώνη μάντεψε ο Ανδρούτσος και γύρω στις δύο τα ξημερώματα της 9ης Μαΐου επεχείρησε με τους 110 άνδρες του ηρωική έξοδο. Οι έξι είχαν σκοτωθεί κατά τη διάρκεια της ολοήμερης μάχης. Αιφνιδίασαν τις τουρκικές φρουρές που είχαν περικυκλώσει το Χάνι και χάθηκαν μέσα στα σπαρτά.

Η Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς στοίχισε στον Ομέρ Βρυώνη πάνω από 300 νεκρούς και 200 τραυματίες Κυρίως, όμως, προκάλεσε κλονισμό στο ηθικό του στρατού του και τον δικό του δισταγμό για το αν έπρεπε να συνεχίσει την εκστρατεία του. Για λίγο καιρό, τουλάχιστον, ένας σοβαρός κίνδυνος για την Πελοπόννησο εξέλιπε. Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος αναγνωρίσθηκε απ' όλους ως αναμφισβήτητος ηγέτης της Ανατολικής Στερεάς. Όμως οι ηρωικές στιγμές δεν σταματούν εκεί. Από τις δεκάδες μάχες της εθνεγερσίας αξίζει να μνημονευτεί η μάχη στο Μανιάκι, όπου ο Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας) ως σύγχρονος Λεωνίδας θυσιάστηκε με πολύ λίγους άνδρες αντιστεκόμενος στον Ιμπραήμ πασά της Αιγύπτου. Στις αρχές του 1825 η Ελληνική Επανάσταση διέτρεχε μεγάλο κίνδυνο, όχι μόνο από τον Ιμπραήμ, αλλά και εξαιτίας του εμφύλιου σπαραγμού. Τότε ο Παπαφλέσσας σε μια προσπάθεια ν' αφυπνίσει τους Έλληνες αποφάσισε όντας Υπουργός των Στρατιωτικών να συγκρουστεί ο ίδιος με τον Ιμπραήμ. Μόλις και μπόρεσε να παρατάξει 1.300 άνδρες, αν και σύμφωνα με τις υποσχέσεις των οπλαρχηγών η ελληνική δύναμη θα έπρεπε να αγγίζει τους 10.000 άνδρες.

Κατασκεύασε πρόχειρα προχώματα και παρέταξε τους άνδρες τους σε άμυνα τριών σειρών. Κάποιοι από τους οπλαρχηγούς του πρότειναν να δώσουν αλλού τη μάχη, επειδή η περιοχή ήταν ακατάλληλη και ότι τα ταμπούρια που είχαν κατασκευάσει θα ήταν εύκολη υπόθεση για το αιγυπτιακό ιππικό. Ο Παπαφλέσσας επέμεινε να δώσει τη μάχη στο Μανιάκι, υπολογίζοντας στις ενισχύσεις που περίμενε. Η μάχη άρχισε το πρωί της 20ης Μαΐου 1825 και κράτησε περίπου οκτώ ώρες. Ήταν μια άνιση μάχη από όλες τις πλευρές και έφερε στη μνήμη πολλών τη Μάχη των Θερμοπυλών. Γενναίοι και επιδεικνύοντας αυτοθυσία, οι Έλληνες έπεσαν μέχρι τον τελευταίο όπως και ο ίδιος ο Παπαφλέσσας. Αξίζει αν σημειωθεί ότι ο Ιμπραήμ αναζήτησε μετά τη μάχη το σώμα του προκειμένου να τον ασπαστεί.

Τα πρόσωπα της Επανάστασης

1821

Αδιαμφισβήτητα η φλόγα της ελευθερίας κορώνει και συντηρείται χάρη στην αρειμάνια, την ηρωική και αυτοθυσιαστική προσωπικότητα των πολεμιστών που αποτέλεσαν την μαγιά εκείνη, η οποία σήκωσε τα όπλα και διεκδίκησε το πολυτιμότερο αγαθό. Το πνεύμα αυτοθυσίας και αυταπάρνησης που παρατηρεί οποιοσδήποτε τύχει να αναγνώσει είτε τις ιστορικές καταγραφές και μαρτυρίες είτε τα απομνημονεύματα πρωταγωνιστών της 9χρονης πάλης κατά των οθωμανών, είναι διάχυτο σε όλες τις εκφάνσεις του ηρωικού αγώνα, στις μάχες, στην κλεφτουριά, στις καλές και στις κακές στιγμές.

ΤΟΥ Νικόλαου Λεμοντζή

Προσεγγίζοντας το θέμα με σεβασμό και δέος, εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι οι ήρωες του 1821 ήταν άνθρωποι που εμφορούνταν από συγκεκριμένες αξίες, είχαν γαλουχηθεί με συγκεκριμένα ιδανικά και όταν το Γένος τους χρειάστηκε, δεν δίστασαν να δώσουν και τη ζωή τους ακόμη, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της Επαναστάσεως. Θα πρέπει όμως να εντρυφήσει κανείς ενδελεχώς στα γεγονότα και θα γίνει αμέσως πασίδηλο ότι πέρα από οποιαδήποτε σκοπιμότητα επέδειξαν κάποιοι πολιτικάντηδες της εποχής, αυτοί που θυσιάστηκαν δεν ήταν ερασιθάνατοι, ούτε μεμψίμοιροι. Άφησαν πίσω περιουσίες, με τις οποίες αποκτήθηκαν τα όπλα και τα πυρομαχικά του Αγώνα, άφησαν οικογένειες και πολλοί άφησαν και τον τρόπο ζωής τους. Δεν προτίμησαν δηλαδή να συμβιβαστούν και να παραμείνουν «αφέντες» των υποδούλων, αλλά ξεχύθηκαν με την ίδια ορμή όπως αυτός που δεν έχει τίποτα να χάσει. Τόσο ο φτωχός Έλληνας όσο και ο προεστός και ο καραβοκύρης, έθεσαν εαυτόν στην υπηρεσία του Έθνους, εμποτίστηκαν από την πυρκαγιά της Απελευθέρωσης και πολέμησαν σαν να μην υπήρχε αύριο. Αυτοί οι συλλογισμοί είναι και η καλύτερη απάντηση προς όλους αυτούς που διεθνιστικά και ανθελληνικά προπαγανδίζουν πως ο ξεσηκωμός του Γένους ήταν «ταξική πάλη» χωρίς στοιχεία εθνικά ή πατριωτικά. Το πρίσμα τους αποδεικνύεται λοιπόν συμπλεγματικό, ελλιπές, ανιστόρητο και αντιεπιστημονικό και το μόνο που χρειάζεται είναι μια ματιά στην «σύνθεση» της επαναστατικής μαγιάς, για να πείσει και τον πιο διεστραμμένο ανθέλληνα για την καθολικότητα του χαρακτήρα της Εθνεγερσίας. Ο απλός Έλληνας μαζί με αυτόν που θα μπορούσε να θεωρηθεί πως έχει μια «ευνοϊκή» θέση έναντι των υπολοίπων, έδωσαν τα πάντα για την Ελευθερία. Αξίζει λοιπόν να δούμε κάποιες προσωπικότητες που ξεχώρισαν, χωρίς τη διάθεση να αδικήσουμε κανέναν, αρκεί πάντα να θυμόμαστε πως ο απλός επαναστάτης, ο άγνωστος Στρατιώτης, χαίρει και πρέπει να χαίρει της ίδιας τιμής και μνήμης.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΤΣΕΚΟΥΡΙ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΚΗΝΥΜΕΝΟΥΣ

1821

Τόνοι μελανιού έχουν χυθεί και χιλιάδες σελίδες έχουν γραφτεί για τον θρυλικό γέρο του Μοριά, τον άνθρωπο που φυλακίστηκε τρεις φορές και κάθε φορά ήταν στην πρώτη γραμμή, ξεσηκώνοντας τους επαναστατημένους Έλληνες, εμφυσώντας τους κουράγιο και δίνοντας τους δύναμη να συνεχίσουν παρά τις αντίξοες συνθήκες, την ανεπάρκεια σε οπλισμό και πολεμοφόδια, την έλλειψη νερού και τροφής. Ο Κολοκοτρώνης από νεαρή ηλικία διακρίθηκε για τις πολεμικές του ικανότητες και την ηγετική του φυσιογνωμία. Η δράση του απλώθηκε σταδιακά σ' όλη την Πελοπόννησο. Το 1802 είχε γίνει πλέον τόσο επικίνδυνος για τους οθωμανούς κατακτητές, ώστε ο βοεβόδας της Πάτρας πέτυχε να εκδοθεί σουλτανικό φιρμάνι που τον καταδίκαζε σε θάνατο και ανάθετε την εκτέλεση στους προεστούς, με την απειλή ότι αν δεν κατόρθωναν να τον σκοτώσουν θα εκτελούνταν οι ίδιοι. Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Πρωταγωνίστησε σε πολλές μάχες, όπως στο Βαλτέτσι, στην άλωση της Τριπολιτσάς, στην καταστροφή της στρατιάς του Δράμαλη στα Δερβενάκια. Απολύτως λογικό ήταν λοιπόν να αναδειχτεί σε αρχιστράτηγο της Πελοποννήσου. Τα απομνημονεύματά του αποτελούν φάρο γενναιότητας και καταδεικνύουν πολλά για πρόσωπα κα καταστάσεις της εποχής.

Αξιοσημείωτες και ενδεικτικές του χαρακτήρα του είναι και οι ρήσεις που άφησε παρακαταθήκη:
« Ο Θεός έβαλε την υπογραφή του για τη λευτεριά της Ελλάδας και δεν την παίρνει πίσω».
« Όταν αποφασίσαμε να κάμωμε την Επανάσταση, δεν εσυλλογισθήκαμε ούτε πόσοι είμεθα ούτε πως δεν έχομε άρματα ούτε ότι οι Τούρκοι εβαστούσαν τα κάστρα και τας πόλεις ούτε κανένας φρόνιμος μας είπε «πού πάτε εδώ να πολεμήσετε με σιταροκάραβα βατσέλα».
«Μια φορά εβαπτίστημεν με το λάδι, βαπτιζόμεθα και μία με το αίμα δια την ελευθερίαν της πατρίδος μας».
«Φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους».
«Μόνο ένας Έλληνας να μείνει, πάντα θα πολεμούμε και μην ελπίζεις πως την γην μας θα την κάνεις δική σου, βγάλ' ντο από τον νου σου».(από επιστολή του στον Ιμπραήμ)
«Οβριός κι αρματωμένος δεν γίνεται».

ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ

ΚΟΥΡΑΓΙΟ ΝΙΚΗΤΑ, ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΣΦΑΖΕΙΣ

Ο Νικήτας Σταματελόπουλος, γνωστός και ως Νικηταράς ή Τουρκοφάγος, ήταν εξέχουσα προσωπικότητα του Αγώνα. Το προσωνύμιο του το κέρδισε χάρη στην φονικότητά του καθώς με την έκρηξη της Επανάστασης, στην πρώτη μάχη που δόθηκε στο Βαλτέτσι της Αρκαδίας στις 12 - 13 Μαΐου 1821 ο Νικηταράς, που κρατούσε με 200 άντρες τα Άνω Δολιανά, κατάφερε να αποκρούσει 6.000 τούρκους και επειδή έπεσαν πολλοί τούρκοι από το χέρι του σ' εκείνη τη μάχη, οι άντρες του τον ονόμασαν Τουρκοφάγο. Διακρίθηκε και σε όλες τις μάχες που ακολούθησαν κυρίως δε στην πολιορκία και την άλωση της Τρίπολης. Μέσα σε τέσσερις μόνο μήνες συμμετείχε σε περισσότερες από είκοσι μάχες και συμπλοκές γύρω από την Τριπολιτσά. Λέγεται ότι κατά τη διάρκεια της μάχης στα Δερβενάκια άλλαξε τέσσερα σπαθιά, καθώς τα προηγούμενα τρία έσπασαν. Μετά το τέλος της σύγκρουσης χρειάστηκε ιατρική βοήθεια για να ξεκολλήσει το σπαθί από το χέρι του, καθώς είχε υποστεί βαριά αγκύλωση.

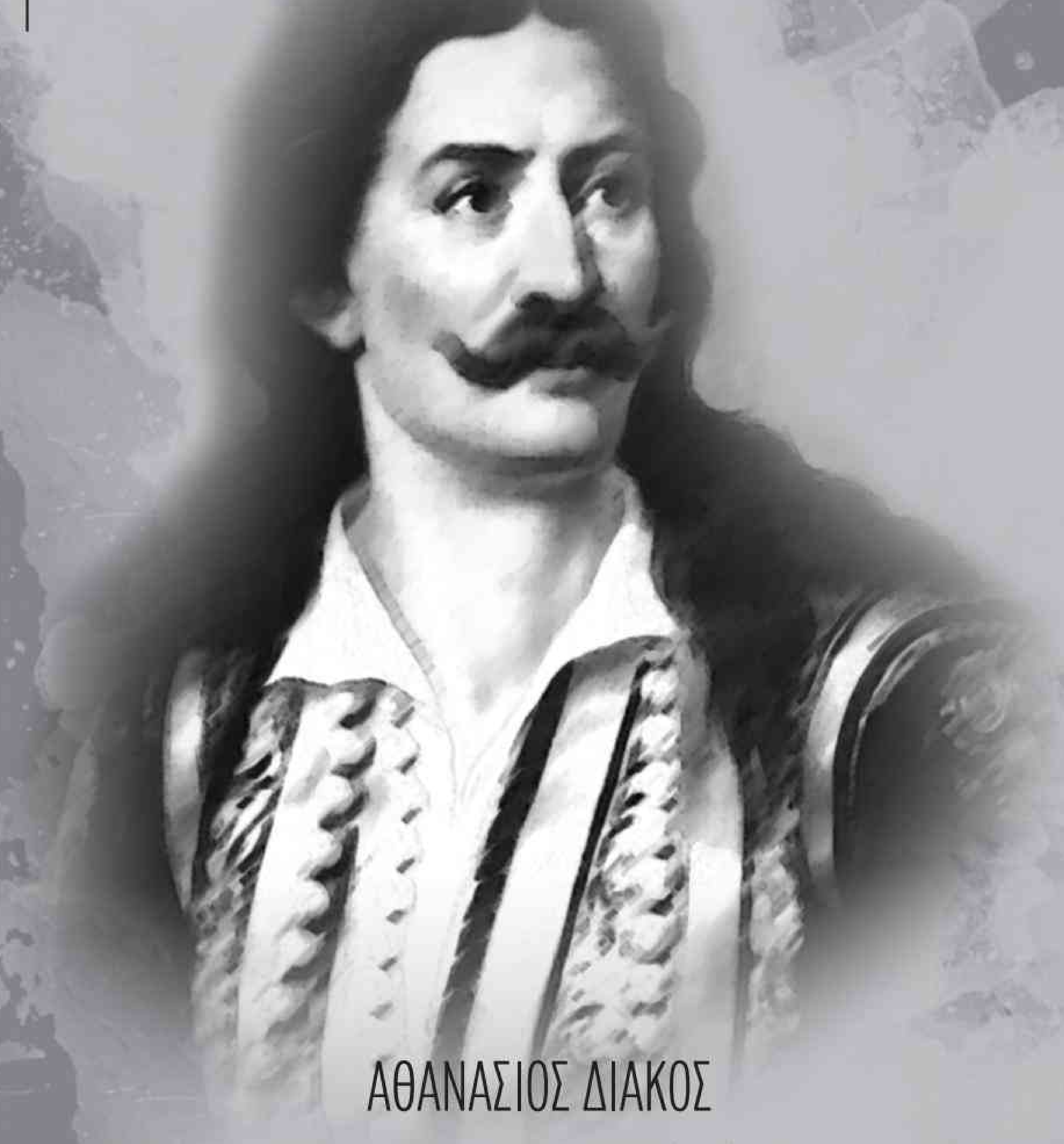
Αξίζει να προσέξει κανείς και το εξής. Όταν κουραζόταν στη μάχη έδινε θάρρος στον εαυτό του μονολογώντας: «κουράγιο Νικήτα, Τούρκους σφάζεις». Η ανιδιοτέλεια και η σεμνότητά του μαρτυρούνται τόσο από τη φράση που έλεγε ότι «Δεν πολεμούμε για λάφυρα» όσο και από το γεγονός ότι αμέσως μετά τη μάχη των Δερβενακίων ο Δημήτριος Υψηλάντης του δώρισε 2 ασημένιες πιστόλες, τις οποίες δεν κράτησε για τον εαυτό του αλλά τις πούλησε για να θρέψει την οικογένειά του. Τελικά φυλακίστηκε κι αυτός και όταν βγήκε από τη φυλακή το κράτος αντί να φροντίσει για την αποκατάστασή του, δίνοντάς του μια σύνταξη για να ζήσει, του παραχώρησε μια γωνιά για να ζητιανεύει, θέλοντας να τον ταπεινώσει και να τον εξευτελίσει, αυτόν τον μεγάλο ήρωα και αγωνιστή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

ΟΤΑΝ ΘΕΛΩ ΓΙΝΟΜΑΙ ΑΓΓΕΛΟΣ, ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΘΕΛΩ ΠΑΛΕ ΓΙΝΟΜΑΙ ΔΙΑΒΟΛΟΣ

Θρυλικός και εξεχόντως αθυρόστομος, όπως όλοι μάλλον εκείνη την εποχή, γενναίος και ανδρειότατος στη μάχη. Άφησε εποχή για τις απαντήσεις του στις απαιτήσεις τον τούρκων να παραδοθεί. Σύρθηκε πολλάκις σε δίκες από την «πολιτική» εξουσία, διότι αρνούνταν να δεχτεί ότι οι άκαπνοι έγιναν εξουσιαστές. Χάθηκε πρόωρα και σύμφωνα με αρκετά στοιχεία από «φίλιο» βόλι στη μάχη του Φαλήρου(Αναλάτου), μια μάχη που ήθελαν να δώσουν οι άπειροι στα ελληνικά δεδομένα, αλλά παρόλα αυτά επικεφαλής λόρδος Κόχραν και στρατηγός Τσώρτς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

«ΕΓΩ ΓΡΑΙΚΟΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ, ΓΡΑΙΚΟΣ ΘΕΛ' ΝΑ ΠΕΘΑΝΩ»

1821

Στις 27 Μαρτίου 1821, ο Αθανάσιος Διάκος πρωτοστατεί στην κήρυξη της Επανάστασης στην Ανατολική Στερεά. Έχοντας λάβει την άδεια του βοεβόδα της Λιβαδειάς Χασάν Αγά, κατορθώνει να στρατολογήσει 5.000 χωρικούς, με πρόσχημα την απόκρουση του Ανδρούτσου. Στις 30 Μαρτίου, η Λιβαδειά πέφτει στα χέρια των επαναστατών και στη συνέχεια ο Διάκος οργανώνει την κατάληψη της Αταλάντης και της Θήβας, ενώ λίγο αργότερα κυριεύει το ισχυρό φρούριο της Μπουδουνίτσας (Μενδενίτσας).

Οι οθωμανοί ενοχλούνται από τον ξεσηκωμό των ραγιάδων και διατάσσουν τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ Μεχμέτ να καταστείλουν την Επανάσταση, τόσο στη Ρούμελη, όσο και στην Πελοπόννησο.

Στις 17 Απριλίου οι δυο πασάδες με 8.000 άνδρες στρατοπεδεύουν στο Λιανοκλάδι. Το πρωί της 23ης Απριλίου οι τούρκοι επιτίθενται ταυτόχρονα ενώ ο Διάκος υπερασπίζεται με ελάχιστους πολεμιστές το γεφύρι της Αλαμάνας. Μάχεται πρωικά, τραυματίζεται και τελικά συλλαμβάνεται και μεταφέρεται στη Λαμία. Οι οθωμανοί του προτείνουν να προσκυνήσει και να συνεργαστεί μαζί τους, να τουρκέψει.

Ο Διάκος προτιμάει τον θάνατο και υπερήφανα αρνείται: «Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θελ' να πεθάνω». Επιβάλλεται ως ποινή ο θάνατος διά ανασκολοπισμού και εκτελέστηκε την ίδια μέρα. Προτού ξεψυχήσει ο Διάκος λέγεται ότι αναφώνησε το αυτοσχέδιο τετράστιχο:

Για ιδές καιρό που διάλεξε
ο χάρος να με πάρει
τώρα π' ανθίζουν τα κλαδιά
και βγάζει η γης χορτάρι

Ο μαρτυρικός θάνατος του πέρα από το γεγονός ότι συγκλόνισε τους συναγωνιστές του, τους χαλύβδωσε ακόμη περισσότερο το φρόνημα και τους έκανε να θέλουν να πολεμήσουν ακόμη πιο σκληρά, με περισσότερη αυταπάρνηση.

ΛΑΣΚΑΡΙΝΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ

Η ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΙΣΣΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Η Μπουμπουλίνα ήταν η μοναδική γυναίκα που έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κατάφερε να αγοράσει μυστικά όπλα και πολεμοφόδια από τα ξένα λιμάνια, τα οποία μετά έκρυψε στο σπίτι της, ενώ κατασκεύασε και μια πολεμική ναυαρχίδα τον Αγαμέμνονα, με την οποία, μαζί με τα υπόλοιπα πλοία της περικύκλωσε και απέκλεισε πολλά τουρκικά οχυρά. Σχημάτισε δικό της εκστρατευτικό σώμα από Σπετσιώτες, τους οποίους αποκαλούσε χαρακτηριστικά «γενναία μου παλικάρια». Όλα τα πλοία, τα πληρώματα και οι πολεμιστές, εξοπλίστηκαν και συντηρούνταν από την περιουσία της με αποτέλεσμα στα δύο πρώτα χρόνια της επανάστασης να ξοδέψει όλη της την περιουσία, για τους σκοπούς του Αγώνα.

1821

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Χωρίς αμφιβολία ο μακρύς κατάλογος των ηρώων, τα κατορθώματά τους και οι ανδραγαθίες τους δίνουν την δυνατότητα σε εμάς τους απογόνους να αναλογιστούμε με περηφάνια τους ένδοξους προγόνους μας, να ψηλαφήσουμε τα κατορθώματά τους, να διδαχτούμε από την γενναιότητα και το ήθος τους, αλλά παράλληλα να παραδειγματιστούμε και να αντιληφθούμε πως αυτοί οι άνθρωποι προσέλαβαν την ηρωική τους διάσταση, κέρδισαν την υστεροφημία τους και άφησαν αξεπέραστη φήμη στους αιώνες επειδή το επέλεξαν. Επειδή οι συνθήκες στις οποίες έζησαν τους έδιναν δύο επιλογές: να υποταχθούν και να έχουν μια ζωή γεμάτη ταπείνωση και υποδούλωση ή να αντισταθούν, να επαναστατήσουν, να καινοτομήσουν και να ζουν ελεύθεροι για πάντα στα δημοτικά τραγούδια, στις ιστορίες και στις αφηγήσεις. Τους στρώθηκαν λοιπόν δύο δρόμοι της αρετής και της κακίας, της περηφάνιας και της υποταγής. Και διάλεξαν τον δρόμο του Αγώνα, τον δύσκολο, κακοτράχαλο, επικίνδυνο δρόμο της θυσίας. Από απλοί άνθρωποι έγιναν ήρωες όχι για τη φήμη, τα λάφυρα ή το κέρδος, μα για την Πατρίδα, την Ελευθερία, το Γένος.

ΑΜΕΣ Γ' ΕΣΟΜΕΘΑ ΠΟΛΛΩ ΚΑΡΡΟΝΕΣ

Υ.Γ: **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΙΣΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ**

1821

Το Θαύμα του Κόσμου

Άφθαρτη είναι η ουσία της κληρονομιάς μας από την παλιγγενεσία του Έθνους μας την 25η Μαρτίου έως σήμερα. Μια κληρονομιά που φώτιζε, φωτίζει και θα φωτίζει το Έθνος μας όσοι αιώνες κι αν περάσουν.

ΤΟΥ Γεώργιου Κατσούγκρη

Το '21 που δίκαια ονομάστηκε «το θαύμα του κόσμου» παραμένει η μέγιστη ώρα του λαού μας! Έπειτα από μια σκλαβιά που κράτησε 368 χρόνια, οι Έλληνες άδραξαν τα άρματα σε μια πανίσχυρη αυτοκρατορία, αποφασισμένοι να πολεμήσουν έως το θάνατο για να αποκτήσουν την Εθνική τους ελευθερία.

Ο εχθρός τα είχε όλα: στρατούς, στόλους, χρήματα και τη νομιμότητα του κυρίαρχου, που η Ιερή Συμμαχία αποφάσισε στο συνέδριο της Βιέννης στα 1815.

Οι ξεσηκωμένοι είχαν για μόνο αντιστάθμισμα την απελπισία του σκλάβου. Κι όμως νίκησαν, γράφοντας στις σελίδες της παγκόσμιας ιστορίας λαμπρότατο κεφάλαιο.

Απόδειξαν για μιαν ακόμη φορά, πως κανένας λαός δεν μένει υπόδουλος όταν πάρει την υπέρτατη απόφαση να μείνει ελεύθερος ή να πεθάνει. Από τα πρώτα χρόνια της δουλείας οι Έλληνες δεν έπαψαν ποτέ να προσδοκούν και να ελπίζουν πως θα ξημέρωνε η μέρα της λευτεριάς.

Στην αρχή, τις ελπίδες τους αυτές εναπόθεσαν στους ξένους. Αυτό φαίνεται και από το γνωστό δημοτικό τραγούδι εκείνου του καιρού:

Ακόμα τούτ' η άνοιξη
ραγιάδες, ραγιάδες,
τούτο το καλοκαίρι καημένη
Ρούμελη
όσο να ΄ρθει ο Μόσκοβος
ραγιάδες, ραγιάδες
να φέρει το σεφέρι Μοριά
και Ρούμελη.

Οι προσδοκίες τους όμως διαψεύστηκαν. Η Γαλλική Επανάσταση ενώ στην αρχή έκανε τους σκλαβωμένους Έλληνες να αναθαρρήσουν, με την κατάληξή της, στα χέρια του Ναπολέοντα, έκανε τις ελπίδες τους να φυλλορροήσουν.

Την ίδια απογοήτευση ένιωσαν από τα αποτυχημένα επαναστατικά κινήματα, που έγιναν με την υποκίνηση της Ρωσίας, η οποία μετά την υπογραφή της συνθήκης του Κιουτσούκ – Καϊναρτζή, ξέχασε και τους Έλληνες και τις υποσχέσεις που τους είχε δώσει.

Οι Έλληνες μείνανε και πάλι σκλάβοι, αλλά έμαθαν τούτη εδώ τη μεγάλη αλήθεια:

«Η λευτεριά δεν χαρίζεται.
Η λευτεριά καταχτιέται».

1821

Για να ξεκινήσει όμως η επανάσταση υπήρξαν τρεις βασικές προϋποθέσεις: Στα χρόνια της σκλαβιάς οι υπόδουλοι Έλληνες απόχτησαν στρατιωτική δύναμη, που ήταν και η πρώτη βασική προϋπόθεση στον υπέρτατο αγώνα για η λευτεριά τους. Αυτό έγινε με τους κλέφτες και τους αρματωλούς, που δημιούργησαν χωρίς να το ξέρουν τις πιο διαλεχτές στρατιωτικές δυνάμεις του Έθνους, για τον πιο δύσκολο απ' όλους τους πολέμους, τον κλεφτοπόλεμο.

«Μαγιά της λευτεριάς» ονομάζει τους κλέφτες ο Μακρυγιάννης. Ο λαός τους αγαπούσε, τους καμάρωνε, τους υποστήριζε, ήταν οι προστάτες του. Γι' αυτό οι γονείς τη μεγαλύτερη ευχή που δίνανε στα παιδιά τους ήταν να βγούνε κλέφτες.

Οι κλέφτες λέγανε: «Κάλλιο θάνατος χωρίς ντροπή, παρά ντροπή χωρίς θάνατο»! Η ζωή τους ήταν δύσκολη και τυραγνισμένη.

«Οι κλέφτες είμαστε ελεύθεροι», λέει στη διήγησή του ο Κολοκοτρώνης, «αλλά τι ζωή τι άνθρωποι! Βασανισμένοι, αΐσκιωτοι, άγριοι εις τις σπηλιές, στα βουνά, εις τα χιόνια, σαν τα θηρία με τα οποία συζούσαμε».

Η δεύτερη προϋπόθεση για την επιτυχία της επανάστασης στάθηκε ο αξιόλογος εμπορικός στόλος εκείνης της εποχής, που αργότερα μετατράπηκε σε μια δύναμη πολεμική, που με τη καπατσοσύνη των θαλασσινών μας, όχι μονάχα μπόρεσε ν' αντιβγεί στην τουρκική αρμάδα, αλλά και κατόρθωσε πολλές φορές να τη νικήσει, θαλασσοκρατώντας το Αιγαίο.

«Θα 'χουμε και γη και πατρίδα», προφήτεψε ο Κοραής, «όσο κατέχουμε διακόσια καράβια αρματωμένα». Εκείνα τα καράβια που στάθηκαν ο στόλος του '21.

Η Τρίτη, τέλος, μέγιστη προϋπόθεση για τη επιτυχία της επανάστασης, στάθηκε ο διαφωτισμός, δηλαδή η ιδεολογική προπαρασκευή του Γένους. Κι αυτή η ιδεολογική προπαρασκευή ξεκινάει πρώτα από τα δημοτικά τραγούδια, που βγαλμένα μέσα από την καρδιά ανώνυμων ποιητών μίλαγαν με τρόπο μοναδικό στην καρδιά του λαού. Συντρόφευαν το ραγιά στον πόνο του, στη χαρά του, στους αγώνες του. Έκαναν πιο ευκολοβάσταχτη τη σκλαβιά του, καθώς τραγουδούσαν τη λεβεντιά του, τον πόθο του για λευτεριά, τους ήρωες του, την αγάπη του για τη ζωή και την περιφρόνησή του στο θάνατο.

Τα δημοτικά τραγούδια σπείρανε το σπόρο της λευτεριάς, που θα καρπίσει το '21. Τον άξιο κλέφτη τον παρομοιάζουν με αετό.

Το δρόμο για το διαφωτισμό του υπόδουλου γένους τον άνοιξε ένας καλόγερος, που κατεχόταν από ένα βαθύ, αληθινό και ζωντανό ανθρωπισμό.

Ήταν ο παπα-δάσκαλος ο Κοσμάς ο Αιτωλός. Γύριζε τα χωριά ακούραστος, με βροχές και χιόνια, και μίλαγε στους σκλαβωμένους για «το ποθούμενο», όπως ονόμαζε την επανάσταση, που θα ξεσκλάβωνε τον τόπο από τον Τούρκο. Αντί για τον καλογερικό σκοταδισμό, δίδασκε τα φώτα στους σκλαβωμένους, προτρέποντάς τους να ανοίξουνε σχολεία.

«Τα γράμματα είναι στολίδι του ανθρώπου», έλεγε, «και μόνο με τη βοήθεια των γραμμάτων θα μπορέσετε να καλυτερέψετε την τύχη σας».

Μαρτυρικό ήτανε το τέλος του. Στάθηκε αληθινός νεομάρτυρας του Έθνους μας.

Κι ήρθε η ευλογημένη ώρα. Η ώρα της κήρυξης της επανάστασης. Από ευκολονόητη και ευγενική αντιζηλία, τα Καλάβρυτα, η Πάτρα και η Καλαμάτα διεκδικούν τα πρωτεία για την κήρυξη του εθνεγερτικού αγώνα. Είναι ιστορικά διαπιστωμένο ότι, από τις 21 Φεβρουαρίου έως τις 25 Μαρτίου 1821, η επανάσταση ξεκίνησε ταυτοχρόνως σε δεκαπέντε διαφορετικά μέρη, στην Μολδαβία και την Πελοπόννησο.

Η τιμή για την έναρξη του αγώνα της Εθνεγερσίας ανήκει σε όλους τους Έλληνες, που, από την Άλωση έως το 1821 διαφωτίστηκαν, εργάστηκαν, αγωνίστηκαν, πολέμησαν, θυσιάστηκαν, μαρτύρησαν για τη λευτεριά της πατρίδας. Το ξεκίνημα όμως, θαρρώ, της επανάστασης, έγινε όταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, ο αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας, πέρασε τον ποταμό Προύθο και κυκλοφόρησε την περίφημη εκείνη προκήρυξη: «Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος, η ώρα ήλθεν, άνδρες Έλληνες»!

Από 'κει και πέρα η ανθρωπότητα παρακολούθησε θαμπωμένη το θαύμα που κατάφερε αυτός ο βασανισμένος λαός.

Το σημερινό μας χρονικό είναι αφιερωμένο στους ήρωες αυτού του αγώνα που υπήρξαν και οι κυριότεροι συντελεστές του θαύματος.

Ήρωες λαϊκοί, στο τετραβάγγελο της Ρωμιοσύνης, ο Κολοκοτρώνης, ο Παπαφλέσσας, ο Διάκος, ο Ρήγας. Μορφές δικές μας που κάθε μέρα μας αγναντεύουν μέσα από τα καφετιά τους κάδρα, και μας γνέφουν με τα σημάδια της ζωής τους.

1821

μαθαίνοντάς μας «από πρώτο χέρι» της πατρίδας μας τις ομορφιές.
Τόποι λευτεριάς τα Δερβενάκια, της Γραβιάς το χάνι, η Τριπολιτσά, το Κούγκι, το Αρκάδι, η Αγία Λαύρα, το Μεσολόγγι, το Ναυαρίνο, τόποι δικοί μας, φράχτες της ζωή μας, πηγάδια τρίσβαθα, πηγές με αίμα και νερό.
Δικός μας κι ο Διγενής και οι παλιοί θρύλοι. Δικοί μας σαν το σταρένιο ψωμί στο χαμηλό τραπέζι.
Αρχίζοντας από το Μοριά ξεχωρίζουμε το Θεόδωρο Κολοκοτρώνη.
Το μεγάλο του παράστημα, η στεντόρεια φωνή του, η παράξενη φορεσιά του, το αξίωμά του στο στρατό μεγάλου πολιτισμένου κράτους, η φήμη του παρελθόντος του, το γόητρο του ονόματός του, που ψαλλόταν από τα τραγούδια του λαού, το φωτεινό του μυαλό, η στρατηγική του οξυδέρκεια κατάχτησαν την ψυχή του λαού, που ήξερε να τον ενθαρρύνει και να τον εμπνέει όσο κανείς άλλος.
Ο Κολοκοτρώνης πέρασε στην ιστορία ως ο θρυλικός Γέρος του Μοριά.
Ό, τι ήταν για το Μοριά ο Κολοκοτρώνης στάθηκε για τη Ρούμελη ο Καραϊσκάκης. Είναι ορμητικός ως την αποκοτιά. Δεν ξέρει τι θα πει κίνδυνος μήτε φόβος. Χυνόταν πρώτος στον εχθρό, παρασύροντας με το παράδειγμά του κι αυτούς τους κιοτήδες.
Τα πρώτα χρόνια της ζωής του ήταν δύσκολα και κατατρεγμένα. Από μικρός βρίσκεται κλέφτης στα βουνά, πρωτοπαλίκαρο του Κατσαντώνη, Τζοανταραίος του Αλήπασα, σωτήρας του Έθνους στην πολύκροτη εκστρατεία του στη Ρούμελη. Ήταν η μεγαλύτερη, ίσως, στρατιωτική ιδιοφυία του '21. Άρρωστος, ακαταπόνητος, γενναίος, υψώθηκε σύμβολο λεβεντιάς και θυσίας.
«Αχιλλέα της Ρωμιοσύνης» τον ονομάζει ο Παλαμάς.
Μακρύς στάθηκε ο δρόμος του αγώνα. Το σύνθημα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ» εκφράζει την ασυμβίβαστη αγωνιστική θέληση της γενιάς του '21.
Το '21 είναι το δεύτερο μεγάλο ιστορικό γεγονός του 19ου αιώνα μετά τη Γαλλική Επανάσταση. Πίσω από τους αγωνιστές του '21 ήταν η κόλαση της σκλαβιάς. Μπροστά τους η πύρινη τάφρος. Δεν τους απέμενε άλλο, παρά να τη διαβούν. Και τη διάβηκαν στέλνοντας το διαχρονικό μήνυμα «θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία», στις νεότερες γενιές.
Κι εμείς οι σύγχρονοι Έλληνες που ζούμε κάτω από τη σκλαβιά της Νέας Παγκόσμιας Τάξης των Αμερικανοσιωνιστών και των ντόπιων υποτακτικών τους, τι κάνουμε; «δειλοί, μοιραίοι και άβουλοι αντάμα, προσμένουμε ίσως κάποιο θαύμα»; Όχι βέβαια. Ως γνήσιοι απόγονοι των ηρώων του '21, όλοι μαζί με τους συναγωνιστές και συναγωνίστριες της Χ.Α. στον αγώνα για να ανατείλει επιτέλους στον ευλογημένο τούτο τόπο η Χρυσή Αυγή του Ελληνισμού.

Η Ροή του Μύθου μέσα από τα Κόμικς

Κάθε Μύθος, ανεξάρτητα από την φύση του, εξαγγέλλει ένα γεγονός, το οποίο συνέβη σε αλλοτινούς χρόνους και αποτελεί ένα πρότυπο της πραγματικότητας. Ένα ιδανικό πρότυπο ή μοντέλο της θείας προέλευσης, που εξηγεί μια Ιερή, Ανώτερη πραγματικότητα, την δομή της και το πώς και το γιατί μετουσιώθηκε σε ύπαρξη. Ο Μύθος χρησιμοποιεί μια συμβολική γλώσσα, αλληγορική, για την οποία απαιτείται αποκρυπτογράφηση.

ΤΟΥ Γιώργου Μάστορα

Οι παραστάσεις των Μύθων είναι μεταφορικές, καθώς κρύβουν ψυχολογικές αλλά και μεταφυσικές νύξεις. Μέσα από αυτό το διπλό πρίσμα τα σημαντικά ψυχολογικά χαρακτηριστικά κάθε τοπικού και κοινωνικού νόμου, περιβάλλοντος ή ιστορίας μπορούν να μεταμορφωθούν σε αποκαλύψεις της υπερβατικότητας. Για να γίνει, όμως, αυτό πρέπει ο Άνθρωπος να απελευθερώσει το νου του από την απλοϊκή προσήλωση πάνω σε λανθασμένες ιδέες, που προέρχονται από τον υλικό κόσμο, και να ανοίξει την καρδιά στο πλήρες θαύμα της Ζωής. Εκείνοι που δεν γνωρίζουν το σημείο, μπορούν να περάσουν πάνω από έναν ανεκτίμητο θησαυρό χωρίς να τον ανακαλύψουν.

Ο Μύθος, ως μοναδικό και διαχρονικό πρότυπο, έχει την τάση να ενσαρκώνεται στον βέβηλο κόσμο. Έτσι ο Μύθος καταργεί την Ιστορία με την σημερινή έννοια του όρου -αμετάβλητα και ανεπανάληπτα συμβάντα- για μια «υποδειγματική ιστορία», η οποία μπορεί να επαναλαμβάνεται και που αποκτά νόημα και αξία χάρη ακριβώς σ' αυτή την επανάληψη.

Ο Άνθρωπος που «μιμείται» ένα μυθικό πρόσωπο αποσπάται από το θνητό γίγνεσθαι

Η αρχική ιστορία πρέπει να επαναλαμβάνεται γιατί κάθε αρχέγονη Θεοφάνεια είναι άφθονη, δεν δύναται να εξαντληθεί σε μια και μόνο εκδήλωση. Ο Μύθος αποτελεί μια «Ιστορία προς μίμηση». Ο Άνθρωπος που «μιμείται» ένα μυθικό πρόσωπο ή πιο απλά ακούει τελετουργικά (με την συμμετοχή του) την αφήγηση ενός μύθου, αποσπάται από το θνητό γίγνεσθαι, ικανοποιώντας την τάση και την ανάγκη που έχει, να πραγματοποιεί κατά ένα συγκεκριμένο τρόπο ένα ιδανικό πρότυπο, να ζει «εμπειρικά» την αιωνιότητα.

Όμως, το φιλελεύθερο ιδεώδες του «αυτοδιαχειριζόμενου» ατόμου, η βιομηχανική ανάπτυξη και η έκρηξη της εκσυγχρονιστικής λαίλαπας μεταμόρφωσαν τόσο πολύ την ανθρώπινη ζωή, ώστε το από παλιά κληροδοτημένο και άχρονο σύμπαν των Συμβόλων εξαφανίστηκε. Τα Ιδεώδη και τα πρότυπα της σύγχρονης κοινωνίας δεν είναι εκείνα της Ιερατικής παντομίμας, που έκανε ορατές στην Γη τις ουράνιες μορφές, αλλά αυτά της επίγειας-υποχθόνιας κατάστασης τους σκληρού και ανελέητου ανθρώπου για υλική υπεροχή και αναλόγου είδους απολαβές. Παρ' όλα αυτά, τα Αρχέτυπα εκφράζονται μέσα από τους Μύθους και εξακολουθούν να είναι δημιουργικά, έστω και αν έχουν υποβιβαστεί σε ολοένα και χαμηλότερα επίπεδα. Οι Μύθοι

Ο ήρωας των κόμικς είναι ένα Αρχέτυπο, το επιστέγασμα καθορισμένων συλλογικών πόθων, κάτι που σημαίνει ότι πρέπει να ακινητοποιηθεί σε μια σταθερή εμβληματική μορφή

μπορεί να έχουν υποβιβαστεί σε επικούς θρύλους, μουσική αφήγηση (από μπαλάντες και παραδοσιακά ακούσματα μέχρι Heavy Metal ήχους), μυθιστορήματα, διηγήματα επιστημονικής-ηρωϊκής φαντασίας, αστυνομικές ιστορίες ή εικονογραφημένα κόμικς, αλλά παρ' όλα αυτά δεν έχουν χάσει ούτε την Δομή, ούτε την Αξία τους. Βεβαίως, κάθε νέα μετατόπιση προκαλεί μια «συσκότιση» της αρχικής καθαρότητας, αλλά τα πρότυπα που μεταβιβάστηκαν από το πιο μακρινό παρελθόν δεν εξαλείφονται, δεν χάνουν την δύναμη της ανάπλασής τους. Παραμένουν έγκυρα και ακέραια για την σύγχρονη συνείδηση, καθώς το Απόλυτο δεν μπορεί να αφανιστεί, αλλά απλώς υπόκειται σε «υποβιβασμούς». Έτσι, μέσα από την δράση των ηρώων στα κόμικς, των σύγχρονων διηγημάτων ηρωικής, επιστημονικής, αστυνομικής φαντασίας και λογοτεχνίας, μπορούμε να αναγνωρίσουμε τις δοκιμασίες, τα πάθη και τις περιπλανήσεις των μυθικών, επικών ή δραματικών Ηρώων (Ηρακλής, Οδυσσέας, Αχιλλέας, Πάρσιφαλ, Ζίγκφριντ, Φάουστ κ.α.) και στην δομή τους μπορούμε να ανακαλύψουμε πολλά κοινά στοιχεία.

Τα Κομικς

Ξεκινώντας, θα ήταν χρήσιμο γίνει μια μικρή αναφορά σ' αυτό το είδος τέχνης και στην ιστορική εξέλιξη των κόμικς. Σύμφωνα με τους ερευνητές του είδους η περίοδος 1945-1970 συνιστά την εποχή των ευρωπαϊκών κόμικς (Αστερίξ, Κόρτο Μαλτέζε, Λούκυ Λουκ, Τεν Τεν κ.τ.λ.). Λίγο πιο πριν, τα χρόνια 1935-1950 στήθηκε η χρυσή εποχή των αμερικανικών κόμικς (Μίκυ Μάους, Ντόναλντ Ντακ, Ποπάυ, Ταρζάν, Φλας Γκόρντον, Σούπερμαν, Μπάτμαν κ.τ.λ.). Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των κόμικς, άρα και η αρχή της ιστορικής τους εξέλιξης και της δομικής ταυτότητάς τους, είναι οι φωνές των πρωταγωνιστών μέσα στα «μπαλονάκια» και η αλληλουχία κάποιων κινήσεων σε γειτονικά πλαίσια (βινιέτες). Με άλλα λόγια, χωρίς αλληλοσυμπληρούμενα τοπία και ήρωες που τα διατρέχουν, χωρίς μακρινά ή κοντινά πλάνα, χαμηλά ή ψηλά καδραρίσματα, θαμπά βάθη οριζόντων και καθαρά περιγράμματα προσώπων, χωρίς ήχους αναγεγραμμένους είτε στο τοπίο, είτε μαζεμένους στα «μπαλονάκια» (σαν φωνές, ψίθυροι, κραυγές) και χωρίς συναισθήματα συμβολοποιημένα σε ιδεογραμματικές παραστάσεις, δεν μπορούμε να μιλάμε για κόμικς.

Εξετάζοντας τους ήρωες τους κόμικς (Κόναν, Ταρζάν, Τεν-Τεν κ.τ.λ.) και τους παραδοσιακούς ήρωες, όπως αυτούς της κλασικής μυθολογίας ή τους θρησκευτικούς ήρωες, θα δούμε την εξής διαφορά: Η παραδοσιακή μυθική εικόνα παρουσίαζε ένα πρόσωπο θεϊκής ή θνητής καταγωγής, το οποίο παρέμενε όμοιο στην εικόνα με τα αιώνια χαρακτηριστικά του σε μια αμετάλλακτη κατάσταση. Η Ιστορία ήταν για πάντα καθορισμένη, έχοντας μια συγκεκριμένη ανάπτυξη και δίνοντας με έναν καθορισμένο τρόπο την φυσιογνωμία του προσώπου. Έτσι, για παράδειγμα, ο Ηρακλής έχει μια Ιστορία, η οποία χαρακτήριζε την θεϊκή φυσιογνωμία του. Η Ιστορία αυτή είχε λάβει τόπο και κανείς δεν μπορούσε να την αναιρέσει.

Ο Ηρακλής βρισκόταν συγκεκριμενοποιημένος μέσα σε μια χρονική εξέλιξη γεγονότων. Όμως αυτή η εξέλιξη είχε ένα τέλος και η εικόνα ήταν, μαζί με το πρόσωπο, το σύμβολο της εξέλιξής του, η οριστική καταγραφή και κρίση του. Σε αντίθεση, ο ήρωας των κόμικς γεννιέται στον πολιτισμό του μυθιστορήματος. Οι αφηγήσεις, που ήταν «στην μόδα» στους παλαιότερους πολιτισμούς, αφορούσαν σχεδόν πάντα σε κάτι που είχε γίνει και το κοινό το γνώριζε. Θα μπορούσαμε να διηγηθούμε, για πολλαπλή φορά, την Ιστορία του Θησέα ή του Οιδίποδος, χωρίς το κοινό της εποχής να έχει την απαίτηση να ακούσει κάτι καινούργιο, γιατί ο μηχανισμός της παραβολής μας κάνει να συμμετέχουμε στην Ιστορία και μέσα από τα συναισθήματα του ελέους και του φόβου να μπούμε στο πετσί των ηρώων.

Με την ρομαντική παράδοση μπαίνουμε στον πολιτισμό του μυθιστορήματος και αυτό που μας δίνεται είναι μια διήγηση, όπου το κύριο ενδιαφέρον του θεατή μετατίθεται στο απρόβλεπτο αυτού, που πρόκειται να γίνει και άρα στην εύρεση του αφηγηματικού νήματος, το οποίο περνά σε πρώτο πλάνο. Η Ιστορία δεν λαμβάνει τόπο πριν την διήγηση, αλλά γίνεται κατά την διάρκεια και (συμβατικά) ο ίδιος ο συγγραφέας δεν γνωρίζει τι πρόκειται να γίνει. Και όσο τα μυθιστορήματα γίνονται πιο λαϊκά για τις πλατιές μάζες, αντλούν την τεχνική τους αξία μέσα από την ιδιοφυή ευρηματικότητα απρόσμενων καταστάσεων. Το τίμημα αυτής της νέας διάστασης της διήγησης είναι η μείωση -στο ελάχιστο- της «μυθοποίησης» των ηρώων. Ο ήρωας του Μύθου ενσαρκώνει έναν νόμο, μια αναγκαιότητα και πρέπει να είναι «προβλέψιμος» μέσα σε ορισμένα πλαίσια, να μην επιφυλάσσει δηλαδή κάποια έκπληξη. Αντιθέτως, ο ήρωας των κόμικς πρέπει να είναι ένας άνθρωπος σαν όλους τους άλλους και ό,τι ενδέχεται να του συμβεί είναι το ίδιο απρόβλεπτο σε αυτό που μπορεί να συμβεί σε όλους μας.

Η ιδιαίτερη κατάσταση του ήρωα των κόμικς έγκειται στο εξής: Πρέπει από την μια να είναι ένα Αρχέτυπο, το επιστέγασμα καθορισμένων συλλογικών πόθων, κάτι που σημαίνει ότι πρέπει να ακινητοποιηθεί σε μια σταθερή εμβληματική μορφή, με την οποία να γίνεται εύκολα αναγνωρίσιμος. Από την άλλη, όμως, επειδή ακριβώς έχει εμπορευματοποιηθεί μέσα στα πλαίσια μιας «μυθιστορηματικής» παραγωγής για ένα κοινό που καταναλώνει «μυθιστορήματα», πρέπει να υποστεί την εξέλιξη, την οποία υπόκεινται, όπως είδαμε, τα πρόσωπα των κόμικς.

Οι ήρωες των κόμικς έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τους ήρωες που ενσάρκωναν τους μύθους και η επίδραση στον ψυχικό μας κόσμο είναι το ίδιο έντονη.

Δομή των Κομικς

Υπάρχουν τρία βασικά είδη, τα οποία αποτελούν την δομή των κόμικς. Το πρώτο επίπεδο είναι το λεγόμενο «επιφανειακό επίπεδο», που είναι συγκροτημένο από στοιχεία εξαρτημένα από πολιτιστικούς κώδικες, καθώς και στην ιστορική και τεχνική εξέλιξη (η συγκροτημένη μορφή, με την οποία οποιοδήποτε κόμικ είναι παρουσιασμένο: χαράξεις, κείμενο, σχέδιο, χρώματα κ.τ.λ.). Το δεύτερο επίπεδο είναι το «εκδηλωτικό επίπεδο», όπως μπορεί να ονομαστεί, όπου κάτω από την μία ή την άλλη μορφή εμφανίζεται συνολικά η αφηγούμενη ιστορία με κάποιες ταυτότητες ηρώων και τόπων και εναλλαγές γεγονότων και διαδρομών, που οι ήρωες πραγματοποιούν. Το τρίτο επίπεδο είναι το «επίπεδο βάσης». Ένα επίπεδο σταθερό, το οποίο επαναλαμβάνεται σ' όλα τα κόμικς. Είναι το Αρχέτυπο, που μέσα από προηγούμενα επίπεδα, παίρνει μορφή και ενσαρκώνεται.

Αυτή η παγκόσμια επανάληψη πέρασε μέσα από τους Μύθους, τους Θρύλους, τα Λαϊκά παραμύθια και κατά μυστηριώδη τρόπο επιβιώνει μέχρι σήμερα στις διάφορες παραλογοτεχνίες, όπως άλλωστε είναι και τα κόμικς. Οι ήρωες των κόμικς έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τους ήρωες που ενσάρκωναν τους μύθους και η επίδραση στον ψυχικό μας κόσμο είναι το ίδιο έντονη. Η ταύτιση με την ηρωική μορφή έχει μια βαθύτατη ερμηνεία, είτε γινόταν στις παρελθοντολογικές εποχές, είτε συμβαίνει στην σημερινή ορθολογιστική κοινωνία μας. Η διαφορά, όμως, είναι ότι σήμερα δυστυχώς δεν υπάρχει συνείδηση του νοήματος. Οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν προς τα πού βαδίζουν και τι ακριβώς είναι αυτό που τους παρακινεί. Οι δίοδοι επικοινωνίας ανάμεσα στην συνειδητή και ασυνείδητη ζώνη της ανθρώπινης ψυχής έχουν αποκοπεί.

Αναλύοντας το «επίπεδο βάσης» που υπάρχει στα κόμικς, αναγνωρίζουμε τα στοιχεία εκείνα, τα οποία επαναλαμβάνονται σ' όλα τα κόμικς και συγκροτούν τον τύπο της βαθύτερης οργάνωσης κάθε αφήγησης. Υπάρχουν, καταρχήν, στα κόμικς ήρωες θετικοί που μάχονται αρνητικούς «ήρωες». Αυτό είναι κάτι το σαφές και ολοφάνερο. Μέσα, όμως, στους διαφόρων τύπων αγώνες και μάχες, στην διαδρομή τους διακρίνουμε μια βαθύτερη αντιπαράθεση, εκείνη των δυνάμεων του Καλού απέναντι στις δυνάμεις του κακού, με συγκεκριμένους πράκτορες αυτών των δυνάμεων τους εκάστοτε πρωταγωνιστές, στις εξειδικευμένες πλέον αντιπαραθέσεις τους. Σε αντίθεση με την επιβληθείσα αντίληψη ότι τα κόμικς έχουν διεθνιστικό χαρακτήρα, η αλήθεια είναι ότι -ως επί το πλείστον- η μορφή τους βρίσκεται πολύ κοντά στην Εθνικιστική Ιδεολογία και Αντίληψη. Πιο συγκεκριμένα, παίρνοντας τον Hergé (στενός φίλος του Ρομπέρ Μπραζιγιάκ και του Μορίς Μπαρντές) και τον πιο διάσημο ήρωα του, τον Τεν Τεν, θα δούμε την εξής μορφή διαπάλης: Δύναμη του Καλού ίσον Αρετή και Εξυπνάδα. Δύναμη του Κακού ίσον μοχθηρία και φυσική κατωτερότητα. Πράκτορας του Καλού είναι ο Τεν Τεν και οι βοηθοί του, ενώ οι αντίστοιχοι πράκτορες του κακού έχουν συγκεκριμένη ιδεολογικοπολιτική ταυτότητα, αυτή των μπολσεβίκων. Χαρακτηριστικό δείγμα το έργο του «Ο Τεν Τεν στην χώρα των Σοβιέτ», το οποίο αποτελεί μια ευθεία καταγγελία κατά του κομμουνιστικού καθεστώτος στην Σοβιετική Ένωση (και το οποίο -εννοείται- δεν εκδόθηκε ποτέ στην Ελληνική γλώσσα).

«Μη πολιτικά ορθό» μπορεί να θεωρηθεί και το έργο του «Ο Τεν Τεν στο Κονγκό», το οποίο αποσύρθηκε από την βιβλιοθήκη του Brooklyn ως ρατσιστικό κόμικ.

Για τους ήρωες του Γιάκομπς, όπως ο Λοχαγός Μπλεκ, η μορφή Δύναμης του Καλού είναι ο Πατριωτισμός και ο Δυτικός Πολιτισμός, ενώ η αντίστοιχη του κακού είναι η βαρβαρότητα και η παραφροσύνη. Πράκτορες του Καλού είναι ο Μπλεκ και ο καθηγητής Μόρτιμερ, ενώ πράκτορες του κακού είναι οι Άγγλοι αποικιοκράτες, διάφοροι λαοί της Ασίας, τρελοί επιστήμονες.

Για τους ήρωες του Ντίσνεϋ ισχύουν, λίγο-πολύ, τα ίδια: Η Δύναμη του Καλού αντανακλάται στις έννοιες νόμος, τάξη, σεβασμός στην ατομική ιδιοκτησία. Η δύναμη του κακού αντιστοιχεί στην παρανομία, την αταξία, την κλοπή. Πράκτορες του Καλού ο Μίκυ Μάους, ο Ντόναλντ (κυρίως ως Φάντομ Ντακ), τα ανίψια του, ενώ πράκτορες του κακού είναι ο Μαύρος Πητ, η συμμορία των λύκων, η Μάτζικα ντε Σπελ.

Στον Λούκυ Λουκ Δύναμη του Καλού είναι η Αρετή ως ένας Ιδεατός Τρόπος Ζωής, ενώ δύναμη του κακού είναι τα κατώτερα ένστικτα και τα κτηνώδη πάθη. Πρωταγωνιστής θετικός είναι ο Λούκυ Λουκ, ένας μοναχικός περιπλανώμενος σύγχρονος ιππότης της Άγριας Δύσης -με μόνη συντροφιά το άλογό του, την Ντόλυ- ο οποίος είναι αφιερωμένος και αφοσιωμένος στην υπεράσπιση της Αρετής και της Δικαιοσύνης. Αρνητικοί πρωταγωνιστές είναι οι παρανόμως δρώντες αδερφοί Ντάλτον. Το βαθμιαία ελαττωμένο ύψος τους μας δίνει την εντύπωση μιας σκάλας, από τον κοντύτερο Τζόε, που είναι ο πιο κακούργος, ύπουλος και πανούργος, μέχρι τον υψηλότερο Άβερελ, που είναι παντελώς ηλίθιος.

Χρόνος και Κόμικς

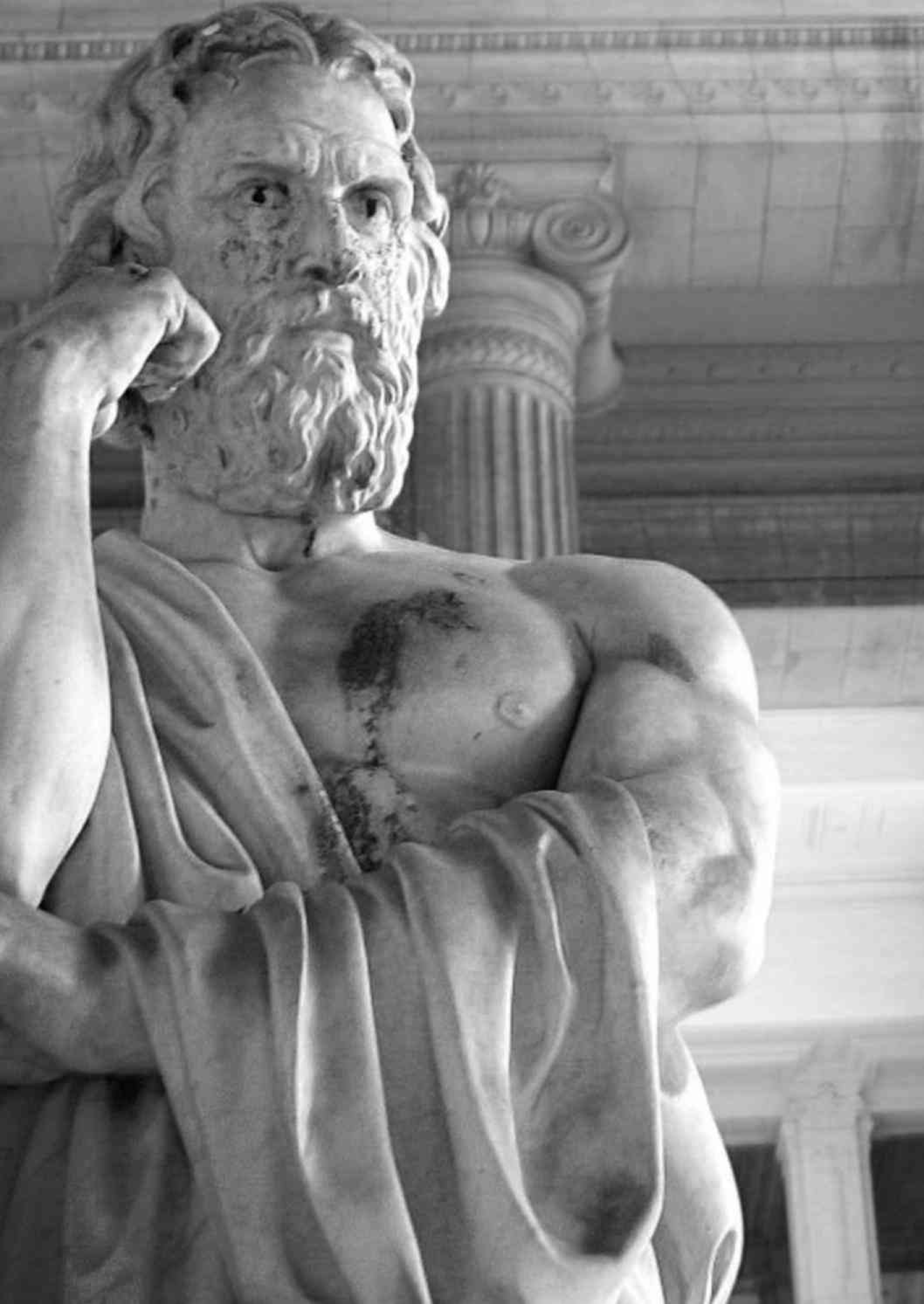
Ένα ακόμη βασικό στοιχείο στην δομή των κόμικς είναι η έννοια του Χρόνου. Ο ήρωας του κλασικού μύθου είναι ένα πρόσωπο αναλλοίωτο, γιατί συστατικό στοιχείο της παραβολής ήταν το γεγονός ότι είχε ήδη φθαρεί και αναλωθεί σε μια παραδειγματική πράξη. Ακόμα ένα από τα συστατικά στοιχεία ήταν η δυνατότητα μιας συνεχούς αναγέννησης, επειδή ήταν το σύμβολο ενός φυσικού κύκλου ή μιας ορισμένης κυκλοφορίας των γεγονότων της ίδιας της ζωής. Όμως οι ήρωες των κόμικς πρέπει να είναι ενσωματωμένοι στο παρόν, στην καθημερινή ζωή, συνδεόμενοι φαινομενικά με τους ίδιους νόμους ζωής και θανάτου, που ισχύουν και για τους θνητούς ανθρώπους, έστω και αν έχουν υπεράνθρωπες ιδιότητες. Αν οι ήρωες των κόμικς ήταν αθάνατοι, δεν θα ήταν άνθρωποι αλλά θεοί και η ταύτιση του κοινού θα ήταν δύσκολη, αν όχι αδύνατη. Πρέπει, επομένως, ο ήρωας των κόμικς να παραμένει αναλλοίωτος και ταυτόχρονα να αναλώνεται σύμφωνα με τους φθαρτούς νόμους της καθημερινότητας. Αν και έχει τα χαρακτηριστικά του χρονικού μύθου, δεν γίνεται αποδεκτός παρά μόνον επειδή το πεδίο δράσης του είναι ο καθημερινός και ανθρώπινος κόσμος της χρονικότητας. Ο χρόνος, στον οποίο δρουν τα κόμικς, είναι ο χρόνος του μύθου, ο απροσδιόριστος χρόνος, δηλαδή

ο χρόνος που δεν ορίζεται καν από την κλασική ένδειξη του παραμυθιού «Μια φορά και έναν καιρό...». Οι εν λόγω ήρωες είναι ακατάβλητοι από τον χρόνο, χωρίς γηρατειά, αρρώστιες και μοιραία κατάληξη. Γι' αυτό ένα από τα πιο τυπικά και θαυμαστά χαρακτηριστικά των ηρώων των κόμικς είναι πως όλοι έχουν εξορκίσει τον θάνατο και διατηρούνται αγέραστοι και απαράλλακτοι, παρέχοντας την πιο κρίσιμα σταθερή αναφορά σ' ένα κοινό, που υπόκειται στις αλλαγές και την φθορά του χρόνου. Μέσα από την δράση τους οι ήρωες των κόμικς προβάλλουν κριτικές για όλες τις ψυχολογικές καταστάσεις και τις συνθήκες των κανονικών ανθρώπων. Μοναξιά, κοινωνικές συμβατικότητες, αλληλεγγύη και αφοσίωση, κυνισμός, ρομαντική προσήλωση σε φαινομενικά χαμένες υποθέσεις κ.λ.π. Έτσι, τα κόμικς περνάνε στον άνθρωπο, έστω και ασυνείδητα, την αίσθηση της αιωνιότητας, την διαχρονικότητα, την αίσθηση ότι υπάρχει κάτι σταθερό και αμετάβλητο, το οποίο δεν φθείρεται με το πέρασμα του χρόνου.

Ο κόσμος μεταβάλλεται, πολιτισμοί γεννιούνται, ακμάζουν και σβήνουν, το σκηνικό της καθημερινής ζωής αλλάζει διαρκώς χρώματα. Ωστόσο, πέρα απ' όλα αυτά, κάτι μένει σταθερό, αναλλοίωτο, άφθαρτο. Δυστυχώς, οι προοπτικές του σύγχρονου ανθρώπου της χρηματιστικής-υλιστικής-καταναλωτικής κοινωνίας έγιναν εντελώς επίπεδες, επιδερμικές και ανούσιες και η όποια κατανόηση αφορά μόνο τα απτά επιφανειακά πράγματα.

Εν τούτοις, το Αρχέτυπο συνεχίζει να είναι δημιουργικό, έστω και αν έχει υποβιβαστεί σε χαμηλότερα επίπεδα έκφρασής του. Πτώση μεν, αλλά με γόνιμο περιεχόμενο. Σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης εμπειρίας,, όσο ταπεινά και αν τα υποθέτουμε, το Αρχέτυπο εξακολουθεί να δίνει αξία στην ανθρώπινη ύπαρξη και να δημιουργεί. Ο άνθρωπος παραμένει αμετάκλητα «αιχμάλωτος» των αρχετυπικών του διαισθήσεων, των δημιουργημένων, την στιγμή που απέκτησε συνείδηση, τόσο της ύπαρξής του, όσο και της θέσης του στον κόσμο. Οι Αιώνιες Αξίες της Τιμής,, της Φιλοπατρίας, του Ηρωικού Τρόπου Ζωής, της Δικαιοσύνης, της Αλληλεγγύης, φιλτράρονται με έμμεσο τρόπο από την επεισοδιακή δράση του Κόναν του Βάρβαρου, του Τεν Τεν, του Λούκυ Λουκ, του Μπλεκ, του Λοχαγού Μαρκ κ.λ.π., δείχνοντας την διαχρονικότητα του Μύθου και την ροή του στις ψυχές των ανθρώπων από εναλλακτικά κανάλια διοχέτευσης.

Μορφές του Ελληνισμού Λυκούργος

Ο βασιλιάς και νομοθέτης Λυκούργος είναι μία σχεδόν μυθική και αμφιλεγόμενη μορφή των πρώιμων χρόνων της Λακεδαίμονος. Οι περισσότερες αναφορές διατείνονται ότι έζησε τον 8ο αιώνα π.Χ. Μερικοί ιστορικοί των νεότερων χρόνων υποστήριξαν ότι αυτός δεν ήταν ιστορικό πρόσωπο αλλά συμβολική μορφή. Κατά τον Ηρόδοτο υπήρξε επίτροπος του βασιλέως Λεωβώτου και καταγόταν από τον κλάδο των Αγιαδών.

ΤΟΥ Θεόδωρου Κουδούνα

Αντίθετα ο Αριστοτέλης τον παρουσιάζει ως επίτροπο του βασιλέως Χαρίλλου ή Χαρίλαου, έλκοντας έτσι την καταγωγή του από το γένος των Ευρυπωντιδών. Σε κάθε περίπτωση, οι δύο προαναφερθέντες καθώς και ο Πλούταρχος συμφωνούν στην ιστορικότητα του Λυκούργου. Ο Πλάτων επίσης θαύμαζε και επικροτούσε τους νόμους του, πιστεύοντας πως είναι θεϊκής προελεύσεως. Ακόμη και αρκετοί στωικοί φιλόσοφοι έδωσαν πίστη στον «μύθο» για την νομοθεσία του Λυκούργου.

Ο Λυκούργος ήταν γιος του βασιλιά Εύμενου. Μετά τον θάνατο του πατέρα του, ο μεγαλύτερος αδελφός του, Πολυδέκτης, ανέβηκε στον θρόνο. Λίγο αργότερα πέθανε και αυτός, και ο Λυκούργος έγινε βασιλιάς. Όταν αντελήφθη ότι η κακεντρεχής χήρα του Πολυδέκτου άρχισε να δολοπλοκεί εναντίον του, εγκατέλειψε τη Σπάρτη για να αποφευχθεί η αιματοχυσία. Ταξίδευσε πρώτα στην Κρήτη και από εκεί στην Ασία, την Αίγυπτο και αργότερα στην Λιβύη, Ισπανία και Ινδία.

Ο Λυκούργος έγινε «μύθος» ενώ από ορισμένους θεωρήθηκε ημίθεος, όχι ως βασιλιάς αλλά ως νομοθέτης

Στην κάθε χώρα που επισκέφθηκε, σπούδασε τον πολιτισμό της, την ιστορία της και το σύνταγμα της.

Μετά από πολλά χρόνια, ο Λυκούργος επέστρεψε στην Ελλάδα και επισκέφθηκε τους Δελφούς για να ρωτήσει το μαντείο, εάν οι νόμοι που είχε σχεδιάσει να εφαρμόσει στην Σπάρτη ήταν σωστοί και έλαβε την συγκατάθεση του με την απάντηση, ότι «ήταν περισσότερο Θεός παρά άνθρωπος».

Τότε γύρισε πίσω στο σπίτι του και βρήκε τον ανιψιό του Χαρίλαο (του οποίου είχε σώσει τη ζωή από την αδίστακτη μητέρα του), έφηβο πλέον και βασιλιά της Σπάρτης. Ήταν η ώρα που ο Λυκούργος θα άρχιζε να διδάσκει τη νομοθεσία του. Αλλά εάν ο Λυκούργος επέτυχε να πείσει τους πτωχούς, δεν τα κατάφερε και με τους πλούσιους, οι οποίοι έκαναν τα πάντα για να τον εμποδίσουν.

Ένας νεαρός, ονόματι Άλκανδρος, προσπάθησε να τον χτυπήσει με την ράβδο του στην αγορά, αλλά όταν ο Λυκούργος γύρισε το κεφάλι του, το ραβδί τον χτύπησε στο μάτι και του το έβγαλε. Κατ' άλλους το τραύμα του θεραπεύθηκε χάρη στην Αθηνά «οπτιλέττιν» (οι Λακεδαιμόνιοι ονόμαζαν τους οφθαλμούς – οπτίλους). Ο Λυκούργος δεν τον πέρασε από δίκη, αλλά τον πήρε σαν ακόλουθο, δίνοντας του την ευκαιρία να γνωρίσει τον χαρακτήρα του. Πράγματι ο Άλκανδρος έγινε αργότερα αφοσιωμένος μαθητής του. Όταν οι νόμοι του έγιναν δεκτοί, έβαλε τους Σπαρτιάτες να ορκισθούν, ότι δεν θα τους αλλάξουν μέχρις ότου γυρίσει και έφυγε για δεύτερη φορά από τη Σπάρτη.

Δεν επέστρεψε ποτέ, εξασφαλίζοντας ότι οι νόμοι του δεν θα αλλάξουν. Πέθανε στους Δελφούς, ενώ σύμφωνα με άλλους στην Κρήτη. Λέγεται δε ότι πριν πεθάνει ζήτησε να καεί το σώμα του και οι στάχτη του να σκορπιστεί στον άνεμο. Ο Λυκούργος έτσι δεν επέτρεψε ούτε το σώμα του να γυρίσει στην Σπάρτη.

> Ο Λυκούργος πιστεύοντας στην ευγονία των πολιτών, τους επέβαλε να γυμνάζονται. Εκτός των νέων και οι νέες της Σπάρτης ακολουθούσαν ένα πρόγραμμα αγωγής, ώστε εκτός των άλλων ωφελειών που είχαν, να τεκνοποιούν υγιή παιδιά. Κατάφερε ώστε οι Σπαρτιάτες να έχουν φίλαθλο και ηρωικό πνεύμα.

Η μεγάλη ρήτρα

Ο Λυκούργος έγινε «μύθος» ενώ από ορισμένους θεωρήθηκε ημίθεος, όχι ως βασιλιάς αλλά ως νομοθέτης.

Ο Λυκούργος θα ακολουθήσει και θα σεβαστεί πολλές από τις ήδη υπάρχουσες παραδόσεις και θεσμούς των Σπαρτιατών, όπως για παράδειγμα τον θεσμό της διπλής βασιλείας που προϋπήρξε της ρήτρας, όπως και τη διανομή της κατακτηθείσης από τους Δωριείς γης σε κλήρους. Βάσει της ρήτρας, η γη των Λακεδαιμονίων χωρίστηκε σε ίσους κλήρους, ίσους σε παραγωγική απόδοση το κυριότερο όμως είναι πως κηρύχθηκαν αναπαλλοτρίωτοι, δηλαδή ο κάτοχος του κλήρου δεν είχε το δικαίωμα να πωλήσει τον κλήρο του, διότι ανήκε στην Πολιτεία των Σπαρτιατών. Στους κλήρους δικαίωμα είχαν και οι Περίοικοι.

Σύμφωνα με την Ρήτρα, η Γερουσία της Σπάρτης αποτελείτο από είκοσι οκτώ άνδρες ηλικίας άνω των εξήντα ετών, εκλεγμένους εφ' όρου ζωής.

Ο θεσμός των εφόρων πιστεύεται από τους σύγχρονους ιστορικούς, πως είναι πολύ μεταγενέστερος της Ρήτρας του Λυκούργου. Κατά τις εκστρατείες οι έφοροι, δύο των αριθμό (κατ' άλλους πέντε), ήταν τα «μάτια της ρήτρας του Λυκούργου», χωρίς το δικαίωμα της επεμβάσεως. Βασικό τους μέλημα ήταν να ελέγχουν εάν τηρούνταν οι νόμοι του Λυκούργου. Η Γερουσία, οι δύο βασιλείς και οι έφοροι συνέπρατταν στην άσκηση της Δικαιοσύνης.

Η Ρήτρα κανόνισε για περιοδικές συγκεντρώσεις των Σπαρτιατών (Απέλλα), που είχαν ηλικία άνω των τριάντα ετών, στην περιοχή μεταξύ του ποταμού Κνάκιον και της γέφυρας Μπάμπικα, αν και δεν ψήφιζαν ούτε τους επιτρεπόταν να συζητούν τα θέματα, αλλά μόνο να τα αποδέχονται ή να τα απορρίπτουν δια βοής.

Οι πηγές καταγράφουν την εισαγωγή του σιδερένιου νομίσματος που ήταν πολύ βαρύ και πολύ μικρής αξίας με σκοπό την καταπολέμηση της φιλαργυρίας, σε συνδυασμό με την απαγόρευση της χρήσης χρυσού και αργύρου. Ο Λυκούργος απαγόρευσε στους ελεύθερους πολίτες όλα τα είδη του χρηματισμού, ως μόνην δε εργασία των διέταξε να θεωρούν όσα εξασφαλίζουν την ελευθερία των πόλεων. Παραδίδεται επίσης από τον Ξενοφώντα πως ο Λυκούργος ήταν αυτός που συνέταξε και τους κανονισμούς για τη μάχη των εφήβων. Στη «μάχη» αυτή χωρίς όπλα ήταν καθοριστικής σημασίας αλλά και ένας σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη της ενηλικίωσης. Η «καρτερία» ήταν μια δοκιμασία επιδείξεως της αντοχής στον πόνο δημοσίως. Θεωρείται πως εισηγητής της τελετής της διαμαστιγώσεως (αγώνας καρτερίας), ήταν ο Λυκούργος.

Ο Λυκούργος πιστεύοντας στην ευγονία των πολιτών, τους επέβαλε να γυμνάζονται. Εκτός των νέων και οι νέες της Σπάρτης ακολουθούσαν ένα πρόγραμμα αγωγής, ώστε εκτός των άλλων ωφελειών που είχαν, να τεκνοποιούν υγιή παιδιά. Κατάφερε ώστε οι Σπαρτιάτες να έχουν φίλαθλο και ηρωικό πνεύμα. Ο Λυκούργος, όπως αναφέρεται στην Μεγάλη Ρήτρα εισηγήθηκε τον ερυθρό τρίβωνα, επειδή έβλεπε πως η απόχρωση αυτή ήταν ιδανικότερη για τους άνδρες, που έχουν ως στόχο να νικούν στο πεδίο της μάχης.

Πέραν της Ιστορίας και της Νομοθεσίας

Έχει γραφεί ότι: «Η Μεγάλη Ρήτρα του Λυκούργου σφυρηλατεί την ιδανική Πολιτεία και δομεί κατά τέτοιον τρόπο την κοινωνία της πόλεως, ώστε η καθημερινότητα να περιστρέφεται γύρω απ' την ζωή της τιμής. Κύριος προσανατολισμός του Λυκούργου ήταν να δημιουργήσει καλούς και αγαθούς πολίτες, δηλαδή ανδρείους, καταδικάζοντας την μαλθακότητα και την πολυτέλεια, με τη λογική πως για να φθάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα ο πολίτης, πρέπει να αφιερωθεί εξολοκλήρου στον τρόπο ζωής που ήθελε να εφαρμόσει για τους Σπαρτιάτες. Συν τοις άλλοις, επέβαλε την απαραίτητη πειθαρχία στο στράτευμα, ώστε να δημιουργηθεί ένας στρατός πρότυπο και φόβητρο».

Αυτή είναι μία ευμενής (αλλά σε κάθε περίπτωση επιφανειακή) προσέγγιση της Μεγάλης Ρήτρας, ενώ από διάφορους «ριζοσπαστικούς» ιστορικούς αλιεύουμε σχόλια όπως «παράξενο μείγμα ισότητας και καταπίεσης», «η εκπαίδευσή των παιδιών αποσκοπούσε να τα μάθει να υπακούουν στις διαταγές, να αντέχουν στις κακουχίες και να νικούν στη μάχη, ενώ από γράμματα μάθαιναν μόνο τα στοιχειώδη», «στον τομέα του ιδιωτικού βίου τα πράγματα ήταν πολύ στενόχωρα» ή «απαγορεύθηκαν διάφορα άχρηστα επαγγέλματα, και δεν πατούσαν πια το πόδι τους στη Σπάρτη δάσκαλοι ρητορικής, μάντεις, κοσμηματοπώλες ούτε κορίτσια του πληρωμένου έρωτα».

Η αλήθεια είναι ότι σε σχέση με το παρηκμασμένο πνεύμα της εποχής μας δεν περιμέναμε καλύτερη προσέγγιση. Κακουχίες, απαγορεύσεις και καταπίεση επεβλήθησαν σε πλείστες περιπτώσεις κατά τον ρου της ιστορίας, το αποτέλεσμα όμως δεν ήταν, παρά καταπιεσμένες και μίζερες κοινωνίες. Με νόμους και απαγορεύσεις δεν δομείται μία οργανική κοινωνία όπως αυτή της Σπάρτης. Χρειάζεται κάτι πολύ περισσότερο. Το πνεύμα του Λυκούργου ξεπέρασε τα προφανή κοινωνικά δεδομένα μίας μικρής πόλης όπου κυριαρχούσε η αταξία και ενίοτε η αναρχία, όπως η Σπάρτη της εποχής του. Αντιλήφθηκε ότι όφειλε να ατενίσει πολύ βαθύτερα, να ξεπεράσει τα ένστικτα και να ξυπνήσει τη φυλετική ψυχή. Η Μεγάλη Ρήτρα δεν είναι ένας στεγνός και βλοσυρός κατάλογος νόμων. Είναι ένα κοινωνικό εργαλείο που δεν στοχεύει στην τιμωρία και στη συμμόρφωση. Στοχεύει στην προετοιμασία του ανθρώπου της λαϊκής

κοινότητας του αίματος να αντιμετωπίσει το μεγαλύτερο εχθρό του, τον εαυτό του. Βοηθά τον πολίτη να συνειδητοποιήσει τη θέση του στην πόλη, καθώς και την υπεροχή της κοινωνικότητας έναντι του ατομισμού. Ανοίγει την αντίληψη του πολίτη ώστε να κατανοήσει τη «ζώσα πολιτεία» και την ιστορική συνέχεια του αίματος. Καθορίζει με αδρές γραμμές το δρόμο της λαϊκής κοινότητας προς το μέλλον χαρίζοντας όραμα που συνεπαίρνει τη δημιουργική φυλετική ψυχή. Η Μεγάλη Ρήτρα δεν περιορίζει, δεν σκλαβώνει τον άνθρωπο, αντίθετα τον απελευθερώνει. Σήμερα όλοι είναι «ελεύθεροι» να αφήνουν τους μαλθακούς εαυτούς τους να σκλαβώνονται από τα πάθη και τις αδυναμίες τους. Η σκληραγωγία του σώματος και του πνεύματος σε συνδυασμό με επιλεγμένους αυτοπεριορισμούς αναβαθμίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη και καθιστούν τον άνθρωπο ελεύθερο και άφθαρτο από τις εξωτερικές προκλήσεις. Η Μεγάλη Ρήτρα είναι ένας μεταφυσικός κώδικας για τον οποίο κάποιοι μυημένοι θα αποφαίνονταν ότι αναβαθμίζει το «σημείο συναρμογής του κόσμου» από τις χαμηλές ενέργειες (λογική) σε υψηλότερες ενέργειες (αυξημένη αντίληψη).

Λέγεται ότι αυτό το μυστηριώδες πρόσωπο ο Λυκούργος, που η ύπαρξή του οριοβατεί ανάμεσα στον μύθο και την πραγματικότητα, θα πρέπει να είχε μελετήσει επί μακρόν την συμπεριφορά του λύκου και της κοινωνίας του, πριν συντάξει την Μεγάλη Ρήτρα. Άλλωστε και το όνομά του παραπέμπει εκεί, κατά μια εκδοχή: Λυκούργος < λύκος + έργον>. Επικρατέστερη άποψη βέβαια είναι το θέμα της λέξεως λυκ να προέρχεται από το ουσιαστικό λύκη, «πρωινό φως, χάραμα», συνεπώς πρέπει να εξεταστεί σοβαρά και η πιθανότητα να προέρχεται από το ουσιαστικό λυκαεργός – λυκούργειος, ο εργαζόμενος λαμπρά έργα.

Όποια εκδοχή και αν προτιμάτε, ο Λυκούργος μέσα από το πέρασμα των χιλιετιών σας προκαλεί ακόμα να προετοιμαστείτε για το μεγάλο πόλεμο, τον πόλεμο με τον εαυτό σας.

Όποιος νικήσει τον εαυτό του, θα συντρίψει όλους τους εχθρούς του.

Προαιώνιες Πολεμικές Ιαχες

ΤΟΥ Ιεροκλη Κ.

Μέχρις τευ κατάκεισθε; Κότ' άλκιμον ΄ξετε θυμόν,
Ω νέοις; Ουδ' αιδεισθ' αμφιπερικτίονας.
ωδε λιην μεθιέντες; Εν ειρήνη δε δόκειτε
ήσθαι, άταρ πόλεμος γαιαν άπασαν έχει.

και τις αποθνήσκων ύστατ' ακοντισάτω.
Τιμηέν τε γάρ εστί και αγλαον ανδρι μάχεσθαι
γης πέρι και παίδων κουριδίης τα' αλόχου
δυσμένεσιν· θάνατος δε τότ' έσεται, οππότε κεν δη
Μοίραι επικλωσώσ'. Αλλά τις ιθυς ίτω
έγχος ανασχόμενος και υπ' ασπίδος άλκιμον ητορ
έλσας, το πρώτον μειγνυμένου πολέμου.
Ου γαρ κως θάνατόν γε φύγειν ειμαρμένον εστιν
άνδρ', ουδ ει προγόνων η γένος αθανάτων.
Πολλάκι δηϊότητα φύγων και δουπον ακόντων
Έρχεται, εν δ' οίκω μοίρα κίχεν θανάτου·
αλλ' ο μέν ουκ έμπης δήμω φίλος ουδέ ποθεινός,
εν δ' ολίγος στενάχει και μέγας, ην τι πάθη.
Λαω γαρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ανδρός
θνήσκοντος, ζώων δ' άξιος ημιθέων·
ώσπερ γαρ μιν πύργον εν οφθαλμοίσιν ορώσιν·
έρδει γαρ πολλών άξια μουνος εών.

(*) Λόγω της αδυναμίας του νεοελληνικού λόγου να εκφράσει τις υψηλές ιδέες και τις ποικίλες νοηματικές αποχρώσεις των όρων της ανωτέρω ελεγείας, επιλέχθηκε να μην δοθεί κάποια μετάφραση τόσο προς ωφέλεια του αναγνώστη, όσο και προς απότιση του δέοντος σεβασμού στις γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα.

Εκ των ανθρώπων, άλλοι αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της προσωπικής και κοινωνικής ζωής, στρεφόμενοι προς τη θρησκεία, άλλοι εγχειρούν να καταπιάνονται με οτιδήποτε μπορεί να συνδράμει στην εκ μέρους τους ηθική βελτίωση και κοινωνικοπολιτική εγρήγορση, ενώ κάποιοι άλλοι αναζητούν την παραμυθία ή την λύτρωση στον φιλοσοφικό στοχασμό. Από τις τρεις αυτές κατηγορίες, ομολογουμένως η πιο επαινετή είναι η τρίτη. Ωστόσο, κάποια τιμή συνοδεύει και τις λοιπές δυο, ιδίως τη δεύτερη. Για τους ανθρώπους, που εντάσσονται σε αυτήν, το ως ανωτέρω εκτεθέν ποίημα σίγουρα θα αποτελεί ένα θαύμα, το οποίο, διαρρηγνύοντας τα κραταιά δεσμά του χρόνου και της λήθης, κατέστη αθάνατο, ευρισκόμενο μάλιστα στην προνομιούχο θέση έκφρασης δια του πλέον εναργούς και ευγενούς τρόπου των ιδεωδών, που πρέπει να ευημερούν στο νου και στην καρδιά του ενάρετου πολίτη.

Δημιουργός του υπό εξέταση ποιήματος είναι ο Καλλινός από την Έφεσο, καλλιτεχνική φυσιογνωμία άγνωστη στο ευρύ κοινό, η οποία όμως δεν υπολείπεται κατά πολύ ως προς τις προθέσεις και την ποιότητα των ιδεών από τις εξέχουσες και καθολικώς αποδεκτές προσωπικότητες του ελληνικού πολιτισμού. Οι ποιητικές ικανότητες του περί ου ο λόγος καλλιτέχνη, όπως άλλωστε θα αποδειχθεί κατά την ερμηνευτική προσέγγιση της ελεγείας, που συνετέθη από αυτόν είναι αναμφισβήτητες· εκείνο όμως, για το οποίο αξίζει να επαινεθεί πρωτίστως ο Εφέσιος ποιητής, είναι οι μεγαλειώδεις αναφορές, που πραγματοποιεί σχετικώς με τον ηρωικό τρόπο ζωής ως απόρροια αφενός μεν του ευημερούντος εθνικού φρονήματος αφετέρου δε της προσήλωσης στα ιδανικά της πνευματοκρατικής αριστοκρατίας. Αν και ενδέχεται λοιπόν το ποίημα του Καλλινού να μειονεκτεί αισθητικά σε σχέση με άλλα σύγχρονα ποιητικά δημιουργήματα, η υψηλή του θεματολογία, καθώς και η γόνιμη σχέση, που αναπτύχθηκε μεταξύ του ιδίου και των ομηρικών επών, το καθιστούν μία εκ των κορυφαίων εκφράσεων της αρχαϊκής λυρικής ποίησης.

Έστω και δια της πρώτης ανάγνωσης των ανωτέρων στίχων, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς

ότι η ποίηση του Καλλινού δέχεται έντονες επιρροές από τον Όμηρο, εφόσον ο αυστηρός και αναντίρρητα μνημειακός χαρακτήρας των συνθέσεων του κρατίστου των ποιητών είναι ο πλέον ενδεδειγμένος για την αναφορά στα ιδανικά, που θα εξυμνηθούν κατά την εξέλιξη της ελεγείας. Η επαναφορά, ωστόσο, του ηρωικού πνεύματος εν τω μέσω των αρχαϊκών χρόνων, πέρα του ότι είναι καλλιτεχνικά ευπρόσδεκτη, συναρτάται άμεσα και με τα απώτερα αίτια σύνθεσης του ποιήματος εν γένει. Σύμφωνα με τα ιστορικά δεδομένα και τη σύγχρονη φιλολογική έρευνα η ποιητική διαφοροποίηση του Καλλινού οφείλεται στην εισβολή των Κιμμέριων εντός του χώρου της Ιωνίας, γεγονός, που έθεσε σε κίνδυνο την ύπαρξη του ακμαίου και κυρίαρχου ελληνικού στοιχείου. Ενώ όμως οι γεωπολιτικές εξελίξεις θα έπρεπε να είχαν ενεργοποιήσει τα εθνικά αντανακλαστικά των Ελλήνων της περιοχής αυτής, εκείνοι εξακολούθησαν να παραμένουν αδρανείς, θεωρώντας μεν ότι ζουν εν καιρώ ειρήνης, αγνοώντας ή παραβλέποντας δε ότι ο πόλεμος ευρίσκεται προ των πυλών. Έτσι, αδιαφορώντας για τη διστακτικότητα των Ιώνων, η πολεμική κινητοποίηση των αλλοφύλων εντεινόταν, απειλώντας απροκάλυπτα πλέον τις ελληνικές κτίσεις και τους ελληνογενείς πληθυσμούς. Παρά ταύτα εκ της προκείμενης δυσμενούς καταστάσεως αναδεικνύεται ένας μεγάλος ποιητής, ο οποίος ιδία πρωτοβουλία αναλαμβάνει το τιτάνιο έργο της διάσωσης της πατρίδας του. Και μολονότι το εν λόγω εγχείρημα αφ' εαυτό είναι κάτι το

σπουδαίο, ο τρόπος διεκπεραίωσής του και φυσικά τα ευεργετικά αποτελέσματα, που προέκυψαν μέσω αυτού, το καθιστούν επάξια ακόμη σπουδαιότερο, καθώς ο Καλλινός επιτυγχάνει κάτι, το οποίο ελάχιστοι στην παγκόσμια ιστορία μπόρεσαν να επιτύχουν.

Δημιουργεί ήρωες, ήρωες που είτε υμνηθούν είτε λησμονηθούν από τις μελλοντικές γενεές, είτε ζήσουν μέχρι το βαθύ γήρας είτε ξεψυχήσουν κατά τη διάρκεια του αγώνα, υπερτερούν έναντι των υπολοίπων για ένα και μόνο λόγο... Γιατί κατέστησαν ήρωες. Ο άνθρωπος όμως, που τους υπέδειξε την οδό της αρετής, είναι ο ποιητής, το «μελάνι» του οποίου διέσωσε εν τέλει ένα έθνος και συνέβαλε στην δημιουργία αιωνίων προτύπων συμπεριφοράς.

Η έναρξη του ποιήματος δια της βραχείας ερώτησης «Μέχρι τευ κατάκεισθε» εύθυς συγκλονίζει τον αναγνώστη, που αντιλαμβάνεται μέσω της αγωνιώδους ερώτησης του ποιητή το αντίξοον της καταστάσεως, στην οποία έχει περιέλθει ο λαός του και κατ' επέκταση ο ίδιος. Γενικώς, ο Καλλινός στους τέσσερις πρώτους στίχους της ελεγείας φαίνεται να έχει ως κύριο στόχο την αφύπνιση των συμπολιτών του. Αυτό γίνεται προσπάθεια να επιτευχθεί τόσο δια της λυρικής αναπαράστασης του σύγχρονου πολιτικού γίγνεσθαι, όσο και δια της πολιτικής επισήμανσης

Ο ήρωας έχει αποδεχθεί το θάνατο ως μέρος της ζωής του. Έχει αγκαλιάσει το θάνατο, γιατί ξέρει ότι αγκαλιάζει την αθανασία.

περί της εθνοκτόνου στάσης, που τηρούν οι Έλληνες της Ιωνίας. Στο σημείο αυτό λοιπόν ο Εφέσιος ποιητής με αξιοθαύμαστα ευαίσθητο πλην όμως δυναμικό τόνο, θέτει τα θεμέλια επί των οποίων θα στηριχθούν αφενός μεν οι μετέπειτα διακηρύξεις του, αφετέρου δε η τελική επιτυχία του εγχειρήματός του. Είναι φανερό ότι ο Καλλινός αποσκοπεί πρωτίστως στην εκ μέρους του πολίτη συνειδητοποίηση των σύγχρονων κοινωνικών –πολιτικών δρώμενων, και ακολούθως στη συναισθηματική του συγκίνηση, ώστε εκείνος εγκαταλείποντας μέσω αυτής της οδού την πρόσκαιρη ασφάλεια οκνηρίας, να υιοθετήσει θεωρητικώς και κατόπιν να εφαρμόσει ένα ηθικώς ανώτερο και πολιτικώς ωφελιμότερο τρόπο ζωής. Ορθόν βεβαίως είναι να επισημανθεί η χρήση του όρου «αιδείσθ'». Δια του προκείμενου ρηματικού τύπου πραγματοποιείται σαφής αναφορά στο συναίσθημα της αιδούς, το οποίο, όπως άλλωστε πιστοποιεί και ο Πλάτων στους Νόμους (647a), αποτελεί βασικό αίτιο δραστηριοποίησης του ατόμου προς τέλεση ανώτερων ηθικώς πράξεων.

Η σφοδρότητα του εθνικού πάθους του Καλλινού αντικατοπτρίζεται καθαρά στην καταλυτική προτροπή «και τις αποθνήσκων ύστατ' ακοντισάτω». Η προκείμενη φράση θα μπορούσε να ειπωθεί ότι

σηματοδοτεί την αληθή έναρξη του αγώνα εναντίον των Κιμμέριων, καθώς τη στιγμή, που εκφράζεται, αναδύεται από τα μύχια της ελληνικής ψυχής το ευγενέστερο συναίσθημα, που μπορεί να καταλάβει έναν άνθρωπο· ο έρως για το έθνος. Τότε δαμάζονται όλοι οι φόβοι και όσοι μέσα τους φλέγονται από αυτήν την ανώτατη εκδήλωση αγάπης νικούν. Έτσι λοιπόν το ποίημα του Καλλινού καταλήγει να μην είναι μια εμφατική καταδίκη της ραθυμίας των Ιώνων ούτε μια απλή έμμετρη προτροπή για συμμετοχή στον εθνικό αγώνα. Πολλώ δε μάλλον προσομοιάζει με έναν ιδιάζοντα πανηγυρικό λόγο, ο οποίος, μολονότι εκφωνείται, πριν καν επιτευχθεί η νίκη, αποτελεί την ασφαλέστερη ένδειξη ότι αυτή τελικώς θα κατακτηθεί.

Αφού λοιπόν καταγράφηκε δια της προαναφερθείσης φράσεως η ουσία των όσων το ποιητικό υποκείμενο επιθυμούσε να πει, ακολουθεί μια σημαντικότατη διακήρυξη η ισχύς της οποίας δύναται να πάλλει την καρδιά των ανά τους αιώνες αναγνωστών. Κατά τον Καλλινό, τιμή και έπαινος για τον άνδρα δεν είναι απλώς η εξασφάλιση της προσωπικής υλικής ευημερίας, αλλά η προθυμία του να αγωνιστεί μέχρι τέλους υπέρ της πατρογονικής γης, των τέκνων και των γυναικών («Τιμηέν τε γαρ έστι και αγλαον ανδρι μάχεσθαι, / γης περι και παίδων κουριδίοις τα' αλόχου»). Προφανώς στο παρόν σημείο του ποιήματος, διαπιστώνεται μια εκ των ποιοτικώς ανωτέρων εκφράσεων της εθνικιστικής κοσμοθεωρίας, δια της οποίας υποδηλώνεται πολλά έτη προ των Μηδικών Πολέμων η επιθυμία των Ελλήνων να παραμείνουν ελεύθεροι από κάθε είδους βαρβαρική κυριαρχία. Ωστόσο, οι προσφερόμενες στην πατρίδα υπηρεσίες θα έχουν ένα κόστος.

Ο θάνατος, που καθορίζεται από τις Μοίρες, έρχεται («θάνατος δε τότ' έσσεται, οππότε κεν δη / Μοίραι επικλωσωσ'»). Αλλά ο ήρωας δεν νοιάζεται, έχει αποδεχθεί το θάνατο ως μέρος της ζωής του. Έχει αγκαλιάσει το θάνατο, γιατί ξέρει ότι αγκαλιάζει την αθανασία. Το έθνος τίθεται υπεράνω όλων, ο δε θάνατος ταπεινά έπεται, θλιμμένος, διότι γνωρίζει ότι υπάρχουν κάποιοι, που αδιαφορούν για την κίβδηλη δύναμή του. Ο ήρωας δεν νικάται από το θάνατο. Υποχωρεί στην αναγκαιότητά του, όχι διότι είναι αδύναμος, αλλά διότι έτσι όρισε το γένος των θεών. Εκείνος πέτυχε, δεν θα ξεχαστεί, θα παραμείνει καθαρά εντυπωμένος στη μνήμη του έθνους του και θα αγαπάται τόσο εν ζωή, όσο και μετά θάνατον. («Λαω γαρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ανδρός / θνήσκοντος ζωων δ' άξιος ημιθέων.»). Η έντιμη πτώση στο πεδίο της μάχης δεν αποτελεί αυτοσκοπό για τον ήρωα. Είναι μια πραγματικότητα που αποδέχεται, καθώς γνωρίζει ότι το τέλος της ζωής του αποτελεί την έναρξη του νόστου προς την επουράνιο πατρίδα. Εκεί θα βρεθεί· Εκεί καταλήγει η οδός της επανόδου. Και από ψηλά θα θωρά τον ριψάσπιδα να σύρεται από το θάνατο στο αιώνιο δεσμωτήριο της ατίμωσης. Αυτός, που τη στιγμή του υπερτάτου αγώνα αρνήθηκε τα πάντα χάριν της προσωπικής του διάσωσης, εκείνος που προτίμησε να πεθάνει εντός των αποκρουστικών τοίχων του οίκου του, («Ερχεται,εν δ' οίκω μοιρα κίχεν θανάτου») από το να σκοτωθεί στα ένδοξα πεδία της ελευθερίας, είναι εχθρός θεών και ανθρώπων, καταδικασμένος να υπομείνει το ανυπολόγιστου μεγέθους μίσος, το οποίο άπαντες θα τρέφουν γι' αυτόν. Το σκότος, που καλύπτει κάθε πτυχή της ύπαρξής του, μάχεται σιωπηλά ή απροκάλυπτα το ζωογόνο φως των ηρωικών αγώνων. Αυτό είναι κάτι αναγκαίο,

κάτι νομοτελειακά καθορισμένο να συμβαίνει, ώστε δια της σύγκρουσης να γεννώνται ανώτερες μορφές ζωής. Ωστόσο, η ανθρώπινη ψυχή, μολονότι πολλάκις τρέπεται προς την κατεύθυνση της κακότητας, πάντοτε θα μετέχει έστω και στο κατ' ελάχιστον της θείας δύναμης, ώστε να αναγνωρίζει τις ανώτερες πράξεις, ακόμα και αν η ίδια αδυνατεί να τις επαναλάβει. Για τον λόγο αυτόν το έργο του ήρωα θα θαμπώνει τα μάτια των απλών ανθρώπων, ακόμα και του προδότη, ενώ η ισχύς του θα τους κάνει να τον βλέπουν ως άπαρτο πύργο, αιώνιο φύλακα της εθνικής ελευθερίας.

Και ενώ ο Καλλινός δια των στίχων του εφορμά εναντίον των κατωτάτων αισθημάτων της ανθρώπινης ψυχής, σείοντας κατά τον τρόπο αυτόν τον συναισθηματικό κόσμο του αναγνώστη, επιλέγει να θέσει ένα νοητό τέρμα στο εγχείρημα του δια μιας δωρικής λιτότητας και κλασικού μεγαλείου φράσεως. Το τέλος του ποιήματος δεν επέρχεται δια του κατ' επίφαση υστάτου στίχου, αλλά συνεχίζεται, απηχώντας μεν το αιώνιο εθνικό και ηρωικό ιδεώδες, αναμένοντας δε να συμπληρωθεί με νέες ιστορίες ανδραγαθημάτων. Έτσι λοιπόν στον ήρωα του ποιήματος, στον Έλληνα ήρωα, αποδίδεται η ύψιστη τιμή, καθώς εκείνος, εγκαταλείποντας και υπερκερνώντας την μετριότητα, μπορεί να υπεισέλθει στην χορεία των αρίστων. Ανήκει πλέον σε εκείνους, που μπόρεσαν να επιβληθούν σε εχθρούς, οι οποίοι μόνο από κάποιο συνασπισμό πολλών ανθρώπων θα καταβάλλονταν («έρδει γαρ αξια πολλων μουνος εων»).

Συνεπώς στο τέλος αυτής της υψηλής σύνθεσης το ιδανικό της εθνικής δράσης κεράννυται με μια βασικότατη αριστοκρατική αρχή· ο ένας χάρις στις αγλαείς πράξεις του τίθεται υπεράνω του κοινωνικού συνόλου, όχι όμως για να το εγκαταλείψει στην τύχη του, αλλά για να το λυτρώσει, αναλαμβάνοντας αγώνες αδιανόητους για το νου των απλών θνητών.

Αλβανία
Tirane
Greece
Ankara
Athens
Ιταλία
Τουρκία
Συρία
Nicosia
Cyprus
Σύμπλεγμα
Καστελόριζου
Ελλάδα
Κύπρος
Λίβανος
Λιβύη
Ισραήλ
Αίγυπτος
Jerusalem

Οριοθετώντας την ΑΟΖ της Ελλάδος

Ο καθείς μπορεί να αντιληφθεί ότι η Ιστορία της Γεωπολιτικής είναι η Ιστορία της Διεθνούς Διπλωματίας και των συγκρούσεων. Αμφότερες οι δύο προαναφερθείσες έννοιες μοιραία, είτε στρατηγικά, είτε ως αυτοσκοπός, περιστρέφονται γύρω από τον έλεγχο πλουτοπαραγωγικών πηγών και δη γύρω από τις πρώτες ύλες και τους δρόμους μεταφοράς τους.

ΤΟΥ Κωνσταντίνου Αλεξανδράκη

Οφείλουμε σε αυτό το σημείο, προς άρση κάθε πιθανής παρεξηγήσεως, να πούμε ένα μεγάλο «απεταξάμην» στον υλιστικό τρόπο σκέψης που θέτει ως αίτιο σε όλες τις συγκρούσεις των ανθρώπων τον υλικό παράγοντα, ιδιαιτέρως την στιγμή που η συγκεκριμένη μαρξιστική θεώρηση των πραγμάτων έχει καταρριφθεί ακόμα και από τους ίδιους τους μαρξιστές. Παρότι ο έλεγχος του τρόπου διανομής του χρήματος δεν είναι η κινητήριος δύναμη της Ιστορίας, παραμένει γεγονός ότι ο έλεγχος των δρόμων του εμπορίου και των μέσων παραγωγής των πρώτων υλών είναι καθοριστικός παράγοντας για το αποτέλεσμα της σύγκρουσης, διπλωματικής, πολιτικής ή πολεμικής.

Η Ελλάδα, ελέω του πλούτου του υπεδάφους της, αλλά και της γεωγραφικής θέσεως της, είναι μία χώρα με προϋποθέσεις για κυριαρχία στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και μία θέση στις τοπικές περιφερειακές δυνάμεις ανά τον κόσμο. Αυτό όμως προϋποθέτει και καθιστά εξαιρετικά επίκαιρα τα ζητήματα της επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια και της ανακήρυξης της ελληνικής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης. Επί της ευόδωσης των δύο παραπάνω, το Αιγαίο γίνεται κλειστή ελληνική λίμνη, αποδίδοντας πλήρη έλεγχο της κινήσεως εμπορικών και πολεμικών σκαφών από και προς την ευαίσθητη περιοχή της Κριμαίας, αποκλείοντας ουσιαστικά τους τούρκους στα παράλιά της Μικράς Ασίας και «σφραγίζοντας» τα Δαρδανέλια, ενώ πλέον θεωρούνται άμεσα εκμεταλλεύσιμα τα πλούσια ενεργειακά κοιτάσματα που φιλοξενεί ο βυθός της Ανατολικής Μεσογείου, είτε εντός της ελληνικής ΑΟΖ, είτε εντός της εφαπτόμενης κυπριακής.

Πριν πούμε το οτιδήποτε περαιτέρω επί των ζητημάτων αυτών οφείλουμε να εγκύψουμε στους κανόνες του διεθνούς δικαίου, που τα διέπουν και τα καθορίζουν, ξεκινώντας φυσικά από την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια. Σύμφωνα με την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση του Montego Bay) «Κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το εύρος της χωρικής του θάλασσας. Το εύρος αυτό δεν υπερβαίνει τα δώδεκα ναυτικά μίλια, μετρούμενα από γραμμές βάσεως καθοριζόμενες σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση», όπου ως γραμμές βάσεως ας έχουμε κατά νου τις ακτές, εκτός ειδικών περιπτώσεων, όπου υπάρχουν «βαθιές κολπώσεις ή οδοντώσεις» οπότε και ορίζεται ειδικώς η χάραξη της ειδικής γραμμής, χωρίς να επηρεάζει την σκέψη μας σε αυτό το σημείο.

Το φλέγον ζήτημα είναι ότι επί τη υπογραφεί (το 1982) της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θαλάσσης, που περιελάμβανε το δικαίωμα της επεκτάσεως των ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, η Τουρκία δήλωσε ευθαρσώς πως θεωρεί αιτία πολέμου την εν λόγω επέκταση αν την υιοθετούσε η Ελλάδα. Επί 33 συναπτά χρόνια και παρά το γεγονός ότι για την κατοχύρωση των εθνικών μας κυριαρχικών δικαιωμάτων έχει χυθεί αίμα

Η Ελλάδα μέσω των προδοτικών κυβερνήσεων της, εκχωρεί εθνική κυριαρχία και ελληνικά εδάφη με αντάλλαγμα “λίγη ησυχία”

Ελλήνων Ηρώων, η ελλαδική διπλωματία έχει σιωπηρώς αποδεχτεί την δημιουργία γκρίζων ζωνών στο Αιγαίο. Αντί να καταγγείλει ευθέως τις τουρκικές απειλές και να εφαρμόσει άμεσα τις προσταγές του Διεθνούς Δικαίου, η Ελλάδα, μέσω των προδοτικών κυβερνήσεών της, εκχωρεί εθνική κυριαρχία και ελληνικά εδάφη με αντάλλαγμα «λίγη ησυχία», ξεχνώντας προφανώς ότι ησυχία υπάρχει μονάχα στα νεκροταφεία. Οφείλουμε σε αυτό το σημείο να κάνουμε μία αξιοσημείωτη νοητική παρένθεση, για να αναλύσουμε το έωλο των τουρκικών επιχειρημάτων επί τη βάσει του Διεθνούς Δικαίου. Η Τουρκία, λόγω του συμφέροντός της, αρνήθηκε να υπογράψει την επίμαχη συνθήκη, που καθορίζει σαφέστατα τόσο την οριοθέτηση των χωρικών υδάτων, όσο και το ζήτημα της ΑΟΖ που θα συζητήσουμε αμέσως μετά. Έτσι δρα και επιχειρηματολογεί με το σκεπτικό ότι «η Σύμβαση δεσμεύει μόνον τα μέρη της», όμως στην πραγματικότητα «ο κανόνας των 12 ν.μ., όπως και ο τρόπος οριοθέτησης που προβλέπονται από την Σύμβαση έχει γίνει κοινή, πια, πρακτική από ένα μεγάλο μέρος των κρατών, και ουδείς αμφισβητεί το γενικευμένο χαρακτήρα του» και οι συμβάσεις γενικευμένου

χαρακτήρα, γίνονται εθιμικό δίκαιο και δεσμεύουν άπαντες, συμβαλλόμενους ή μη. Όσον αφορά την ΑΟΖ είναι δεδομένο ότι, ως καθεστώς, έχει ενδυθεί εθιμικό χαρακτήρα, κάτι που μάλιστα φαίνεται να είχε επικρατήσει και πριν από την έναρξη ισχύος της Σύμβασης, κοινώς ότι αναφερθεί παρακάτω περί της ΑΟΖ δεσμεύει την Τουρκία, είτε το θέλει, είτε όχι.

Ερχόμενοι στο φλέγον ζήτημα της ΑΟΖ, οφείλουμε πρώτα απ' όλα να πούμε ότι η έκαστο κράτος έχει το δικαίωμα μονομερούς ανακηρύξεως με εσωτερικό νόμο της ΑΟΖ του σε έκταση που μπορεί να εκτείνεται έως και τα 200 ναυτικά μίλια (εφεξής ν.μ.). Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα 400 ν.μ. (ώστε να οριοθετηθούν 200 + 200 ν.μ. από τις ξεχωριστές ΑΟΖ των δύο κρατών), τότε η διεθνής νομολογία επιβάλλει ως μέσο για την «δίκαιη διευθέτηση» την χρήση της «μέσης γραμμής», δηλαδή την γραμμή που ορίζει το μέσο της αποστάσεως μεταξύ των γειτονικών ακτών. Πολύ ιδιαίτερες περιπτώσεις, που δεν αφορούν την περίπτωση των ελληνοτουρκικών διαφορών, μπορούν να αναγκάσουν σε αποκλίσεις από τον παραπάνω κανόνα, ώστε να επιτευχθεί μία δίκαιη λύση. Δεν αφορά, όμως, αυτό τις ελληνοτουρκικές διαφορές, αφού αυτές εδράζονται αποκλειστικώς στο αν το Καστελόριζο και η Στρογγύλη επηρεάζουν ή όχι στην χάραξη των αποκλειστικών ζωνών των δύο χωρών.

Η ολιγόλογη περιγραφή των διαφορών είναι ότι η Τουρκία ισχυρίζεται ότι το σύμπλεγμα του Καστελόριζου είναι απομονωμένο και βρίσκεται πολύ κοντά στις ακτές της, συνεπώς δεν δικαιούται να συμμετάσχει στην χάραξη των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών. Αντιθέτως η Ελλάδα θεωρεί ότι το Καστελόριζο και η Στρογγύλη είναι ουσιαστικώς μία συνέχεια των Δωδεκανήσων, ανταπαντά ότι δεν είναι σε καμία περίπτωση απομονωμένο, αλλά αντιθέτως είναι απλώς το μέρος ενός συμπλέγματος και επιπροσθέτως έχει οικονομική ζωή, ώστε να δικαιολογεί την συμμετοχή του στην όλη διαδικασία. Η διαφορά μεταξύ των δύο απόψεων είναι μείζονος γεωπολιτικής σημασίας, αφού βάσει της τουρκικής απόψεως οι ΑΟΖ Ελλάδος - Κύπρου δεν εφάπτονται, αλλά παρεμβάλλεται μία τουρκική ζώνη, υψίστης σημασίας. Αντιθέτως βάσει της ελληνικής απόψεως, οι ΑΟΖ των δύο ελληνικών κρατών εφάπτονται, δημιουργώντας έναν ενιαίο χώρο, ο οποίος περιορίζει την τουρκική κυριαρχία στο κατεχόμενο Βόρειο τμήμα της Κύπρου.

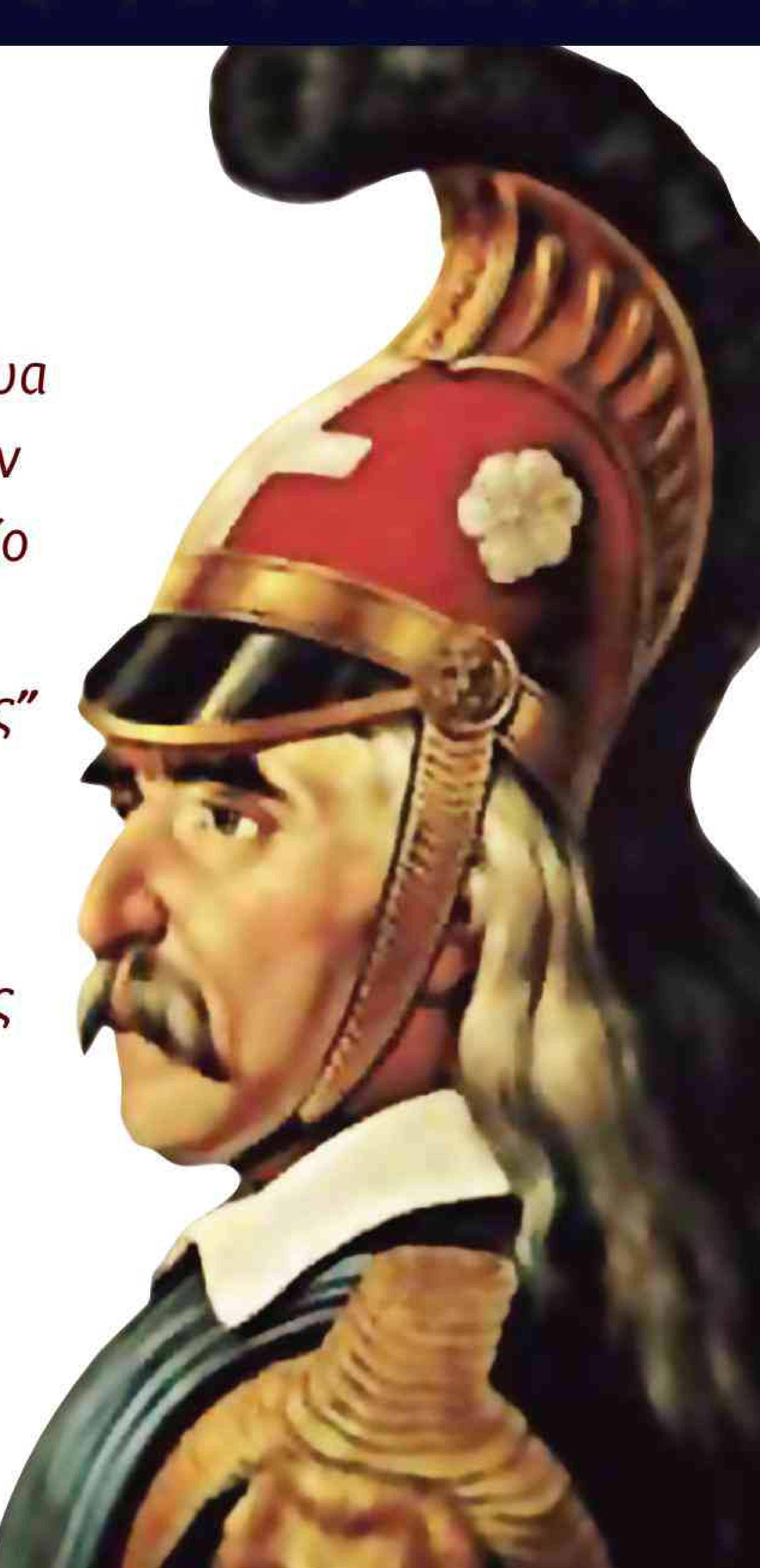
Η διεθνής νομολογία συντείνει στην επικύρωση της ελληνικής απόψεως, αφού σύμφωνα με το Άρθρο 121, παράγραφος 2, της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, που αντανακλά εθιμικό διεθνές δίκαιο, νησιά, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, απολαμβάνουν το ίδιο καθεστώς, και, κατά συνέπεια, παράγουν τα ίδια θαλάσσια δικαιώματα όπως τα άλλα εδάφη της ξηράς. Συνεπώς το Καστελόριζο και τα πλησίον σε αυτό νησιά απολαμβάνουν την ύπαρξη όλων των ζωνών που μπορεί να παραχθούν, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο. Ύστερα από αυτή τη σαφέστατη απόφαση απομένει να ερευνηθεί η έκταση του δικαιώματος και η επήρεια που αυτά θα έχουν στην συνολική οριοθέτηση των ΑΟΖ Ελλάδος - Τουρκίας. Η υπόθεση είναι ουσιαστικώς πολύ απλή, αφού η τουρκική θέση θεωρεί ότι οι Ανατολικές ακτές της Κρήτης και των Δωδεκανήσων δεν δημιουργούν ΑΟΖ, σχήμα οξύμωρο φυσικά, αλλά αναγκαίο για την υπεράσπιση των τουρκικών θέσεων, αφού η ΑΟΖ που παράγουν οι ανατολικές ακτές της Κρήτης και των Δωδεκανήσων, αποδεικνύουν ότι το Καστελόριζο και η

Στρογγύλη δεν είναι ούτε «απομονωμένα», ούτε στην «λάθος πλευρά των συνόρων», όπως ισχυρίζονται οι Τούρκοι για να δικαιολογήσουν την θέση τους.

Σύμφωνα με την διεθνή νομολογία περί της Συμβάσεως καθιερώνεται η μέθοδος της «μέσης γραμμής» για την ΑΟΖ σε περίπτωση «ελλείψεως συμφωνίας», όπου η συγκεκριμένη ερμηνεία «επιτρέπει μία μονομερή χάραξη της οριοθετικής γραμμής είτε της ΑΟΖ, είτε της υφαλοκρηπίδας μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που παρουσιάζεται αντικειμενική αδυναμία συνομολόγησης συμφωνίας με αντικείμενο ή γειτονικό κράτος», όπου ως αντικειμενική αδυναμία ορίζεται η «άρνηση του άλλου κράτους να διαπραγματευθεί μία συμφωνία, αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις, κωλυσιεργία στην εφαρμογή των συμφωνηθέντων, κ.ο.κ.». Επιπλέον των παραπάνω μία συμφωνία εννοείται ότι επετεύχθη όταν δεν υπάρχει εναντίωση από το αντικείμενο ή γειτονικό κράτος. Η Τουρκία παρότι έχει προβεί σε οριοθέτηση της ΑΟΖ της με τα κράτη που περικλείουν τον Βόσπορο, αρνείται να προχωρήσει σε ανάλογες διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα, με το επιχείρημα ότι δεν αναγνωρίζει την Σύμβαση. Το γεγονός ότι υφίσταται απειλή πολέμου (casus belli) και συνεχείς παραβιάσεις του εθνικού εναέριου και θαλάσσιου χώρου της Ελλάδος, προκειμένου να δηλώσει η Τουρκία την εναντίωση της στην Σύμβαση, χωρίς παραλλήλως να την αναγνωρίσει, οφείλει να αποτελέσει εργαλείο προς την κεραυνοβόλα μονομερή ανακήρυξη της ΑΟΖ από πλευράς της Ελλάδος.

Προαπαιτούμενο για τα παραπάνω οι ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις, που να μπορούν να βεβαιώσουν ότι η Τουρκία δεν θα προβεί σε άτυπη εναντίωσή της στην Σύμβαση, αλλά θα την οδηγήσει σε επίσημους δρόμους. Κοινώς, οι ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις θα αναγκάσουν την Τουρκία να μην προβεί σε παραβίαση της ανακηρυχθείσας ΑΟΖ με το Barbaros, όπως έκανε στην περίπτωση της Κύπρου. Επιπροσθέτως μία και ο λόγος περί της ΑΟΖ και συνεπώς της εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων και αγωγών μεταφοράς και με δεδομένο ότι η Ελλάς την στιγμή που γράφονται τούτες εδώ οι γραμμές δεν διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία έρευνας και εξόρυξής τους, ένα σημαντικό αντισταθμιστικό όφελος από την χώρα της οποίας συμφερόντων θα είναι η εταιρεία που θα αναλάβει την εργασία θα είναι η στρατηγική συμμαχία και η προστασία των ελληνικών οικοπέδων. Η επιλογή της εν λόγω εταιρείας, πέραν του μονεταριστικού οφέλους, ήτοι του ποσοστού των κερδών που θα αποκομίζει το Ελληνικό Δημόσιο, θα πρέπει να γίνει επίσης σύμφωνα με τις γεωπολιτικές αρχές που προαναφέραμε. Έτσι ο μόνος δρόμος που θα απομείνει για την Τουρκία θα είναι η επίσημη εναντίωση στην Σύμβαση, γεγονός που θα συνιστά μία de facto αναγνώρισή της. Στη συνέχεια ακόμα και αν η Τουρκία δεν θελήσει να διαπραγματευτεί την οριοθέτηση της ΑΟΖ θα υπάρχει πληθώρα στοιχείων για να πειστεί το Διεθνές Δικαστήριο ότι υπάρχει «αντικειμενική αδυναμία συνομολόγησης συμφωνίας». Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι η Τουρκία επιμένει σε ανεπίσημους δρόμους, γιατί γνωρίζει εκ των προτέρων ότι η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου επί του ζητήματος της οριοθέτησης ΑΟΖ θα είναι θετική για την Ελλάδα, γεγονός που καθιστά τη Δικαιοσύνη μονόδρομο για την Ελλάδα.

Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΟΡΙΑ

*“Ποτέ δεν πίστευα
ότι θα φτάσουν
σε τέτοιο σημείο
να φτιάξουν
ψευδομάρτυρες”*

Θεόδωρος
Κολοκοτρώνης